УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: „Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 214. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го ЛИСТОПАДА 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 21, 1969 No. 214. VOL. LXXVI.

АСТРОНАВТИ ВИКОНАЛИ СВОЮ МІСІЮ НА МІСЯЦІ, ВЕРТАЮТЬСЯ НА ЗЕМЛЮ

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Четвер, 20-го листопада 1969

В АМЕРИЦІ

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ ЗСА ДЖАНСОН також був невдоволений із телевізійних стацій, які невірно інформували американців про внутрішні й закордонні справи. Про це заговорив тепер у зв'язку з тим, що віце - президент Спіро Егню гостро заатакував телевізійні стації за те, що однобічно подають вісті про працю Уряду та невірно інформують суспільство — пресовий секретар кол. президента Джансона Джордж Крістіян. Він сказав у пресовому інтерв'ю, що президент Джансон деколи так само був невдоволений із телевізії та преси, як теперішній республіканський Уряд, але не говорив про це публічно, тільки деколи порушував цю справу в розмові з окремими журналістами. Крістіян пригадував, що майже всі президенти нарікали на пресу.

МОЖЛИВІСТЬ СТРАЙКУ НА ПІДЗЕМКАХ та автобусах в Ню Йорку не зменшилася, бо спілка транспортових робітників домагається такого збільшення заробітної платні та поліпшень умов праці, що коли б Транспортовий Уряд забажав їх здійснити, то один переїзд підземкою чи автобусом коштував би не 20 центів, а 50. Впродовж двох років транспортові робітники коштували б місто один більйон долярів. Представник Транспортового Уряду д-р Вілліям Роналд не дивиться дуже песимістично на цю справу, бо він гадає, що домагання робітників чотириденного тижня праці — є тільки звичайним „страшаком", а не поважним проєктом. Одне певне, що від нового року напевно подорожчає ціна за переїзд підземкою і автобусом.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ СХВАЛИЛА 96 мільйонів долярів на продовжування дослідів над будовою транспортового літака, що летітиме з більшою від звука швидкістю. Ліберальні конґресмени виступали проти схвалення цієї суми, але з ними голосували 64 конґресмени, а „за" були 126. Федеральний Уряд на цю ціль видав вже 623 мільйони долярів, бо досліди в цій ділянці ведуться від часу президента Кеннеді від 1962-го року. Ще треба буде видати 56 мільйонів дол., щоб в 1972-му році були ґотові моделі цих швидких літаків. Противники цих найшвидших літаків вказували на це, що ці літаки не будуть прибуткові, але арґументи „проти" не переконали більшости, яка схвалила видатки на продовжування дослідів над будовою швидких транспортових літаків.

ЯК ТЕПЕР ВИЯВИЛОСЯ, ЗСА ЗАПЛАТИЛИ 39 мільйонів долярів Філіппінській Республіці за те, що один філіппінський батальйон брав участь у в'єтнамській війні. Філіппіни вислали в 1966 році один батальйон на фронт у В'єтнамі в силі 2,200 вояків. ЗСА фінансували увесь еквіпунок для цих вояків та платили їм гроші за службу в збройних відділах. Впродовж трьох років ЗСА заплатили 39 мільйонів дол., чотири рази більше, як заплатив філіппінський уряд. Про це зізнавав в Сенатській Комісії Закордонних Справ представник американської місії в Манілі — Джеймс М. Вілсон. Голова Комісії Закордонних справ сенатор Дж. В. Фулбрайт гостро критикував Уряд за те, що „купує" собі союзників у війні у В'єтнамі.

У СВІТІ

КОЛ. КАНЦЛЕРА КУРТА ГЕОРҐА КІЗІНҐЕРА ПЕРЕОБРАНО на голову німецької Християнсько - демократичної партії на конґресі тієї партії в Майнці 386 голосами „за", при 51 „проти" і 33 „стриманих". Він не мав контркандидата. Але звернуло увагу те, що в голосуванні до 5-членної партійної президії кол. міністер освіти Ґергард Штольтенберґ дістав більше голосів, як Кізінґер, бо 451. На конґресі християнських демократів царило переконання, що партія вернеться знову до влади.

У ПРАЗІ ПРОГОЛОШЕНО, що кол. голова Товариства чесько - совєтської приязни, Вацлав Квес, призначений на керівника партійної комуністичної школи, завданням якої є вишколювати партійних „активістів". Водночас заповіджено видання шкільного підручника для студентів і вчителів, де буде з'ясований „оснований на фактах правдивий образ минулорічних подій". Ясно, що це буде офіційна, достосована до бажань і становища Москви версія про інвазію до ЧССР, як „необхідне рятування соціялізму, загроженого ворожими імперіялістами".

В КОМУНІСТИЧНІЙ АЛЬБАНІЇ СКАСОВАНО прибутковий податок, обнижено всі ціни та скасовано всі селянські борги. Державний бюджет Альбанії має надалі базуватися на прибутках з державних підприємств. Альбанські комуністи нахваляються, що вони перші й одинокі з-посеред усіх комуністичних країн скасували прибутковий податок.

В АЛЬМА-АТІ В КАЗАХСТАНІ ВСТАНОВЛЕНО головну квартиру нової совєтської військової округи, яка називається „Центрально - азійська військова округа" й охоплює Казахстан, Кірґізію і Таджікістан. Ту нову військову округу виділено з Туркістанської військової округи. Командиром тієї нової військової округи став Ніколай Лященко, ветеран еспанської громадянської і другої світової воєн. Центрально - азійська військова округа межує з китайською провінцією Сіянкіянґ на просторі кругло 1.000 миль. У Пейпінґу йдуть совєтсько - китайські переговори від 20 жовтня ц. р., але в пресі нема ніяких вісток про їх хід.

СОВЄТСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ВІКТОР КУЛІКОВ СТАВ новим командиром совєтських збройних сил у Східній Німеччині. Він був раніше командиром Київської військової округи та прийшов на місце маршала Пйотра Кошевого.

У БРИТАНІЇ ВЕЛИКЕ ПОРУШЕННЯ СПРИЧИНИЛО виявлення факту, що постарілих коней кінної ґвардії королеви Єлисавети продається на м'ясо. Стаття на цю тему в щоденнику „Дейлі Міррор" наробила такого шуму, що в британському військовому міністерстві зібралась нарада, яка вирішила в майбутньому таких старих коней відсилати до приватних сільських господарств на провінції. Але фахівці твердять, що коні, які привикли жити в королівських стайнях у Лондоні, згинуть в сільських умовинах, до яких не привикли, і що краще для них — зразу вбивати їх.

У четвер, 20-го листопада 1969, о год. 9:23, як це число „Свободи" почінало друкуватись на пресі, астронавти Чарлз Конрад і Ален Бін, виконавши свою місію на місяці, піднеслись своїм місячним модулем у місячну орбіту, щоб знову злучитись із своїм матернім космічним кораблем „Єнкі Кліппер" та разом з його командантом Ґордоном почати поворот на Землю.

Гюстон, Тексас. — 19-го листопада астронавти Аполло 12 відбули другу мандрівку по Місяці, яка почалася 90 мінут вчасніше від того, як було заплянована. Під час другої мандрівки астронавти Піт Конрад та Ален Бін були в кращому настрої, як під час першої. Вони дійшли до того кратера, на схилі якого лежав космічний корабель „Сорвеєр 3", який вислано на Місяць в квітні 1967 року. Астронавт Конрад кинув камінюку в глиб кратера, щоб науковці при сейсмографах могли спостерігати, чи апарати зареаґують на цей „землетрус". Сейсмометри на Землі занотували навіть ті рухи астронавта, коли він бігав по Місяці та стукав сильно ногами. Перша і друга мандрівка по Місяці відбулася того самого дня 19-го листопада, але астронавт Конрад говорив про першу як про таку, що „була вчора", а друга, для нього, відбувалася „нині". Під час мандрівок астронавти дуже відчували те, що на Місяці вагомість є шість разів менша в порівнянні з Землею. Це утруднювало їм ходження та вони виконали всі завдання, що їм доручено: зібрали 50 фунтів ґрунту та каміння та виконали 6 наукових дослідів. Астронавти тішилися тим, що осіли на Місяці дуже близько того місця, де лежить „Сорвеєр". Вони були від нього віддалені тільки на 605 стіп, і побачили його вже під час того, як по драбині злазили на Місяць із Інтрепіда (так зветься місячний модуль, а космічний корабель, в якому кружляє довкола Місяця астронавт Ґордон, називається Єнкі Кліппер). Астронавти Аполло 12 мають одну невдачу, а саме те, що їхню телевізійну камеру знищило загаряче там Сонце, і вони не могли передавати мільйонам глядачів на Землі те, що ділося на Місяці, і що вони робили на початку свого побуту на Місяці. Наземна стація не могла порозумівatися з астронавтом Ґордоном, який кружляє довкола Місяця, бо цьому перешкаджали розмови астронавтів на Місяці. Наземна стація мусіла просити астронавтів на Місяці, щоб на 5 мінут були тихо та вможливили Ґордонові розмовлятися з наземними контролерами. Вже тепер твердять, що друга подорож астронавтів на Місяць увінчалися дуже добрим науковим успіхом. Між каамінням, що його зібрали астронавти Аполло 12, є такі взори, яких не було між здобутками астронавтів Аполло 11. О год. 9.23 перед полуднем астронавти за допомогою ракети злетіли в Інтрепіді вгору з Місяця, залишаючи нижчу частину свого корабля на Місяці. О год. 1:02 по полудні астронавти з місячного модуля об'єднаються з Єнкі Кліппером, астронавти Конрад і Бін перейдуть до матірного корабля, а місячний модуль скинуть на Місяць, щоб сейсмометри могли занотувати, яке там буде потрясення. 21-го листопада Єнкі Кліппер кружлятиме довкола Місяця, та фотографуватиме його в тому місці, куди мають летіти астронавти Аполло 13 в квітні 1970 року. В суботу, неділю й понеділок астронавти вертатимутся на Землю, „приводнювання" має бути в понеділок 24-го листопада о год. 3:57 на Пацифіку.

Астронавти Конрад і Бін мають „комфорт" в порівнянні з тією кабіною, в якій на Місяці перебували астронавти Аполло 11. Тепер в „Інтрепіді" є гамак та коци і можуть вигідніше спати, як астронавти Аполло 11 — Ніл Армстронґ та Едвін Е. Олдін, які мусіли спати на підлозі. Коци зроблені з тоненького алюмінію. Тепер всім вже відомо, що астронавтам Аполло 12 під час відлету космічного корабля билося серце від 80 до 90 разів на мінуту, та після того, як була коротка перерва в електричному струмі то серця астронавтів почали битися по 155 разів на мінуту. Астронавти Аполло 12 будуть „проводнюватися" на Пацифіку аж в понеділок 24-го листопада о год. 9:58 перед полуднем (3:58 по полудні за східнім стандартним часом). Літаконосець Горнет має їх, після виловлення з океану, завезти до Кейп Кеннеді на Флориді. Вже тепер гелікоптери і літаконосець вправляють, що їм треба буде робити, коли б астронавти осіли на океані понад 400 миль дальше від того місця, яке їм призначене, бо тоді запала б вже ніч, поки літаконосець зміг би зблизитися до астронавтів.

Вище подане фото Інтрепіда, що його зробив астронавт Ґордон після того, як астронавт Конрад та Бін в Інтрепіді полетіли до Місяця. Ґордон Кружляв довкола Місяця під час роблення цього фота.

Здобутки Ювілейної кампанії УНСоюзу перейшли 4,000 членів

Джерзі Ситі — Організаційний Відділ Українського Народного Союзу повідомляє, що ювілейна кампанія за видатне збільшення членів УНСоюзу в його 75-річчя продовжується і з кожним днем приносить нові успіхи. В часі, коли друкується це число газети, кількість членів приєднаних в часі цієї кампанії, тобто впродовж десяти місяців та двох тижнів цього року, перейшла 4,000 і вже на 155 членів перевищала досягнення в цілому минулому році. Хоч небагато часу осталося до кінця року, то все ж існує можливість, що успіх ювілейної кампанії перевищить успіхи бодай за останніх 15 років. При наполегливій праці союзових секретарів та організаторів та при використанні нашими громадянами цієї збільшеної активности союзових фахівців, які відвідують наші громади та стоять готові до послуг усім, хто ще не забезпечився на життя та старість, або забезпечився в недостатній висоті, союзові оптимісти сподіються, що до кінця року УНСоюз зможе збагатитися навіть повними 6.000 нових членів. Збільшена активність союзових діячів вказує на це, що вони йдуть традиційним союзовим шляхом, бажаючи відмітити великий союзовий ювілей не лише академіями, святковими бенкетами та оперою, але також, і то в першу черґу своєю збільшеною працею з метою — що в громадській установі найважливіше — збільшення її членів. Прихильний відгук українського громадянства, без якого успіхи союзових діячів були б неможливими, виявляє, що й широка наша громада бажає відмітити 75 років служби УНСоюзу для своїх земляків найбільш цінною піддержкою — а саме вступлен-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ніксон і Сато осягнули засадниче порозуміння щодо Окінави

Вашинґтон. — Зараз на першій двогодинній конференції японського прем'єра Ейсаку Сато і президента Ніксона у Білому Домі в середу 19 листопада 1969 р. прийшло до засадничого порозуміння щодо японських островів Рьюку, між ними Окінави, які від кінця другої світової війни знаходяться під американською адміністрацією. Привітавши Ейсаку Сато перед Білим Домом президент Ніксон висловив переконання, що ті американсько - японські розмови „будуть найбільш успішними за всі, що їх ведено між нашими двома урядами в минулих роках". Офіційний комунікат з усіма подробицями нового договору буде проголошений щойно в п'ятницю вечером, після закінчення офіційних триденних відвідин японського прем'єра у Вашинґтоні. Але, за пресовими вістками, зараз у першому дні його ділових нарад спершу з президентом Ніксоном і після того з державним секретарем Вілліямом Роджерсом, обидві сторони погодилися, що Окінава й 72 інші острівці архіпеллагу Рьюку повернуться під японську адміністрацію в 1972 році; на Окінаві залишиться американська морсько - летунська база, але атомову зброю Америка забере відтіль і тільки у випадку воєнної загрози можна буде повернути її туди. Ту морсько - летунську базу збудовано коштом кругло одного більйона долярів: летовища, автостради, порти і доки, склади, радарні станції і т.п. споруди приміщені і розташовані на острові довжиною 67 миль, за 350 миль на південь від Токіо. На Окінаві й інших островах Рьюку стаціоновані понад 80.000 американських військовиків. Вечером в минулу середу президент Ніксон і його дружина були господарями на парадному бенкеті в Білому Домі, сполученому з прийняттям для дипломатів, у честь японського прем'єра.

Державний секретар не подає надії на швидке замирення у В'єтнамі

Вашинґтон. — Державний секретар Вілліям Роджерс заявив, що всупереч усім стáранням американської дипломатії комуністична сторона не подає ніякої надії на швидкий мир у В'єтнамі. Державний секретар В. Роджерс зізнавав в минулий вівторок 18 листопада впродовж трьох годин за закритими дверми на сенатській Комісії для закордонних зв'язків про політичну ситуацію у В'єтнамі і шанси замирення. Те засідання було тайне і „приватне" і тому щойно згодом прийшли скупі вістки про нього. Державний секретар говорив про довгу черґу американських мирових спроб і про різні дипломатичні контакти за посередництвом заприязнених і невтральних держав, які передавали Північному В'єтнамові американські суґестії щодо замирення. Однак — за твердженням Вілліяма Роджерса — становище комуністичного Північного В'єтнаму „не може настроювати оптимістично". Проте найбільший критик закордонної політики президента Ніксона з-посере сенаторів, голова названої Комісії Дж. В. Фулбрайт, буцім-то вдоволений зізнаннями державного секретаря, які переконали його, що „Уряд веде політику відходу з В'єтнаму, а не приходу туди". Наступним членом Уряду, який зізнаватиме на тій сенатській Комісії буде секретар оборони Мелвін Лерд. Після того сен. Фулбрайт має рішити, чи продовжувати ті переслухання вже з допущенням туди преси і чи взагалі продовжувати їх.

Конґрес схвалив проєкт, щоб до війська покликували за допомогою жеребка

Вашинґтон. — 19-го листопада Сенат схвалив законопроєкт про те, щоб до військової служби покликували за допомогою жеребка. Цей проєкт вже давніше схвалила Палата Репрезентантів, і тепер його має підписати президент Ніксон, після чого він стане законом. Схвалення цього проєкту — це започаткування схвалення цілої низки законопроєктів, які ждуть на вирішення ще цього року. Пресовий секретар Білого Дому Ричалд Л. Зіґлер заявив, що президент Ніксон дуже вдоволений з того факту, що Конґрес прийняв цей важливий законопроєкт, який справедливіше вирішує справу тих юнаків, які мають відбувати військову повинність.

Представники УНС взяли участь у Конґресі Братських Організацій Пенсилвенії

Герші, Па. — В днях 10-11 листопада 1969 року тут у мотелі „Мотор Ладж" відбувся 58-ий з черги Конґрес Братських Організацій стейту Пенсилвенії, в якому взяло участь понад 130 делеґатів від 69 заступлених братських Союзів. Від українських братських Союзів в цьому Конґресі брали участь: від Українського Народного Союзу д-р Володимир Галан — голова Контрольної Комісії, і Степан Гавриш, головний радний; від Українського Робітничого Союзу Едвард Попіль — головний касир, і від Союзу Українців Католиків „Провидіння" — д-р Олександер Білик заступник головного предсідника, і Стефанія Вовчок — головна касирка. На програму Конґресу склались численні доповіді і панелі осіб, досвідчених в ділянці братського життєвого забезпечення. Доповіді виголосили стейтовий комішнер від забезпечення Джордж Рід і президент всіх Братських Союзів в Америці Б. Ґаллюм. Молодий віком українець Любомир Гентош мав доповідь на тему: „Як здобути успіх у житті". Доповідь та була дуже інтересна і багато делеґатів Конґресу взяли адресу доповідача, щоби бути з ним в контакті. Доповідач заступав приватну компанію, яка якраз допомагає порадами тим, які бажають здобути життєве задоволення. Конґрес закінчено заприсяженням нової управи на стейт Пенсилвенію, яку очолив Іван Стейт, представник „Артізан Ордер оф Мючуал Протекшен". Від українських союзів до Екзекутиви був перевибраний головний касир Українського Робітничого Союзу д. Едвард Попель.

Совєти й американці уладили в Гельсинках уперше спільний бенкет

Гельсинкі, Фінляндія. — Американський амбасадор у Фінляндії Вал Петерсон з дружиною і тамошній совєтський амбасадор Андрей Ковальов з дружиною роізіслали спільне запрошення на бенкет, який відбувся в минулу середу 19 листопада в одному елеґантному ресторані в столиці Фінляндії. Приявними були 40 американців, 40 москалів і 80 фінляндців із президентом д-ром Урго Кеккоменом включно. Бенкет був у честь американської і совєтської делеґацій, які перебувають у Гельсинках на прелімінарних нарадах в справі обмеження чи редукції атомової стратеґічної зброї. Заля була удекорована американськими, совєтськими й фінськими прапорами й подавано фінляндські, американські й російські страви й напитки. Це було перше від часів пісяявоєнної холодної війни спільне товариське американсько-совєтське прийняття. Представників преси туди не запрошено, але після того подано пресі до відома, що голова американ. і совєтської делеґації, Джералд Смит і Владимір Семйонов, виголосили тости у приязному тоні і що совєтський амбасадор Ковальов ґратулював американцям з приводу другого щасливого висаду на Місяці. За коментарями західньої преси — Совєти намагаються створити прихильну для ділових нарад атмосферу. Совєтська преса далі називає Америку „аґресором" у В'єтнамській війні, але зрештою стушувала свій привичний напастливий тон супроти Америки. Совєтська преса присвячує конференції у Гельсинках мінімальну увагу: куди більше пишеться там про американський лет до Місяця.

Єгипет не виключає можливости мирної полагоди конфлікту з Ізраїлем

Каїро. — Речник єгипетського уряду д-р Ахмед Есмат Абдель Меґід у дбайливо стилізованій заяві заперечив, наче би Єгипет — формально Об'єднана Арабська Республіка — не хотів мирної полагоди конфлікту з Ізраїлем та вважав війну за єдиний шлях до розв'язки спору. Названий єгипетський речник твердив на пресовій конференції в минулу середу 19 листопада, що не арабська сторона, а Ізраїль внеможливлює замирення, бо не хоче виконати резолюції Ради Безпеки Об'єднаних Націй з 22-го листопада 1967 року, дармащо арабська сторона на ту резолюцію погодилася. За тією постановою — Ізраїль повинен відкликати свої війська з окупованих ним арабських земель, арабські країни повинні ґаранатувати „тривкі й безпечні" кордони Ізраїлю й признати йому право користання з міжнародних вод, як теж повинна бути розв'язана проблема арабських втікачів. Останні американські пропозиції буцім-то відхилились від тієї резолюції ОН в користь Ізраїлю і тому Єгипет відкинув їх. Але, за твердженням найперших коментаторів, названий єгипетський речник мав очевидячки на меті злагідниті враження, що його в усьому міжнародному світі породила минулотижнева войовнича промова президента Нассера.

В Ослью помер власник мистецької ґалерії і колекціонер Вол. Семчишин

Ослью, Норвеґія. — В середу 12 листопада в місцевому шпиталі помер на 60-му році життя визначний колекціонер мистецьких творів і власник відомої в Европі мистецької ґалерії Володимир Семчишин. Переїхавши з України до Норвеґії і прийнявши норвезьке громадянство, Вол. Семчишин мав змогу їздити по всьому світі, м. ін. і до Китаю і привозом з усіх країн твори мистецтва давніх і сучасних культур. Декілька разів побував в Україні і перед своєю недугою і смертю плянував влаштувати виставка карти Олекси Грищенка в Києві — усе з власної колекції, яка охоплює понад триста образів О. Грищенка. Як власник ґалерії, Покійний мав зв'язки з провідними европейськими колами, музеями і багатьми колекціонерами. Через його ґалерію перейшло багато визначних творів мистецтва, між ними образи Рембрандта, Пікассо й інших. Сл. п. Володимир Семчишин осиротив дружину норвежку і двох синів, які студіюють в університетах Англії і Німеччини.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Відродження білої Америки

У Чикаґо відбулася цього тижня дводенна конференція 200 учених фахівців, які нараджувались над „місцем білої етнічности" в американському суспільстві. З коментарів американської преси можна здогадатись, що на тій конференції стверджувано не тільки анахронічність теорії „перетоплюючого кітла", але й сумнівність теорії многорасової Америки. У кореспонденції Ентозі Лукаса з Чикаго в „НИ Таймсі" знаходимо такий висновок із цієї конференції: „настав день білої етнічности в Америці". Професор історії Чикаґського університету Артур Ман заявив, що „тепер на часі бути етнічним"

Шукання своєї окремішної тотожности є вже не тільки реакцією проти натиску англомовного оточення, яке утотожнювало американський патріотизм із відреченням від культури, історії і всіх традицій країни походження. Названий угорі звітодавець вказує на такі явища, як „мовчазна більшість", „призабутий американець", на явище „білого навороту". Всі ці гасла і явища безумовно є реакцією на нагальні, насильницькі дії чорних екстремістів, які — хоч становлять меншість у 20-мільйоновій американсько - муринській масі, — кидають тінь на всю ту масу. Хоч американські мурини все ще не є цілком зрівняні з білими в таких ділянках, як праця, заробітки і помешкання, проте в багатьох випадках білі почувають себе вже упослідженими супроти упривілейованих чорних. На конференції в Чикаго провідною ідеєю було єднання всіх білих в обороні етнічної окремішности кожної білої групи і водночас оборони інтересів усіх білих — без расової дискримінації супроти кольорових.

„Змінюється клімат в Америці", — казали на тій конференції. В тому новому кліматі відроджується не расизм, а гордість національних груп і гордість білих. Самі чорні, які почали гордитися своєю приналежністю до африканської раси й культури, допомогли постати цьому процесові відродження білих. Минулися часи, коли тільки „айриші" мали монополь на „чистоту американізму", минулися часи погірдливого ставлення до „форінерів", які прибувають з Европи. Новий клімат, який твориться в Америці, це водночас клімат соціяльного переродження. Ті всі „революції", які відбуваються роками на величезному просторі Америки, не можуть минутися без наслідків, не можуть розплистися в нічому.

Можна легковажити явище патлатих, нечесаних і немитих істот, що заповнюють вулиці великих міст, тим паче, що це явище не тільки американське і стосується воно однаково білих, як і чорних. Але не можна легковажити явища масової наркоманії, штучної „втечі від дійсности" з допомогою кокаїни та розпанощування анархізму й нігілізму до висот панацеї проти всіх лих сучасности. Не можна легковажити сдвертої пропаганди насильства та організованих спроб, націлених на знищення конституційного ладу в Америці. Може правду кажуть ті ліберальні й помірковані американські діячі, які перестерігають проти причеплювання латки комунізму всім демонстрантам. Але правдою є, що найбільш відомі лідери чорних „мілітентс" шукають поради й опіки в Гавані, — що рушійною силою в усіх мосових заворушеннях на кемпусах та вулицях Америки є „радикально ліві", і що всі ті заколоти є радісними подіями для Москви, Пейпінгу і Гавани.

Отож відродження білої Америки йде поряд із зростом консервативної течії з відродженням традиціоналізму і правопорядку. Надзвичайно характеристично, що коли до Вашингтону стягнено чверть мільйона демонстрантів проти політики Ричарда Ніксона, то навіть неприхильна Ніксонові преса признавала, що якби в ті дні відбувалися в ЗСА президентські вибори, то Ніксон виграв би величезною більшістю і його авторитет зріс би не тільки серед „мовчазної більшости" американського народу, але й у цілому світі.

Остаточно завжди перемагає здоровий глузд, — завжди перемагає добро над злом. Віра в людину, її здоровий інстинкт і Богом даний розум є прастарою філософією, на якій спирається світ і його буття.

П. Феденко

СТРАХ ПЕРЕД НАСИЛЬСТВОМ

Мюнхен. — Сила і насильство — дві різні категорії. Не кожний, хто має силу, охоче її вживає проти слабших. Була перед першою світовою війною „володарка морів" — Британська імперія. Але уряд цієї великодержави не був войовничий і вступив у війну проти Німеччини й Австро - Угорщини проти власної волі. Мілітарно Англія зовсім не була підготована до конфлікту з могутньою воєнною машиною Німеччини.

Франція мала в той час добре зорганізоване військо, але, хоч у Франції була група „реваншистів", що мріяли про відплату німцям за поразку в році 1870-му, уряд і величезна більшість французів війни також не хотіли. Народи Німеччини та Австро - Угорщини були проти війни, але урядові кола були настроєні войовничо. І вони спровокували війну.

Диктаторські режими великодержав мають особливий нахил до війни. У російських і китайських комуністів та у німецьких фашистів (Гітлер), в їх „теоріях", війна — це шлях до „поступу", „оздоровлення нації". Ленін уважав, що війни ведуть до „соціялізму". Л. Троцький писав на вигнанні в своїх споминах, що Ленін у 1920 році плянував захопити червоною армією Польщу, і принести „пролетарську революцію" в Німеччину та в Західню Европу.

Під час Зимового Походу Армії Української Народної Республіки 1920 р. мав я розмову з вояками червоної армії в селі Паланка біля Умані. На моє питання, куди йде їх полк, була відповідь: „На Одесу, а потім — на Англію"...

Насильством або загрозою насильства Гітлерові від 1933 р. вдалося залякати сусідів, і успіхи викликали запаморочення в голові „фюрера": він уявив собі, що всі будуть коритися його вимогам. Але терпець у західніх великодержав — Англії і Франції в вересні 1939 р. урвався, і тоді почалася друга світова війна.

З цієї війни комуністична Російська держава вийшла як світова великодержава. Між Балтійським і Чорним морем під владу Москви попало 100 мільйонів нових „підсовєтських людей". „Суверенність" Польщі, Румунії, Угорщини, Болгарії дуже проблематична, як показали події в Чехо - Словаччині, а в 1956 році — на Угорщині. Це та ситуація, про яку говорить приказка: „Скачи, враже, як пан каже"!

Як впливає страх перед насильством на політику уряду малої країни — Югославії, показують деякі свіжі факти. Ще зовсім недавно, в 1968 та 1969 роках, югославська преса й радіо гостро критикували втручання Москви у внутрішні справи Чехо - Словаччини, особливо ж воєнну агресію та окупацію цієї країни російським військом. Але, мабуть, з Москви дали маршалові Титові зрозуміти, що Кремль не буде далі терпіти югославської критики. Це певно підтвердив і міністер Громико під час відвідин Югославії в вересні 1969 р. Після того тон югославської преси і радіопередач змінився. Хоч найповажнішого п р о тивника московського імперіялізму — Милована Джіласа, — після його повороту з Америки, уряд не переслідує, його книжку, видану в перекладах у різних країнах, в Югославії заборонено. Проти редактора журналу „Книжне Новине" ведеться судове слідство, бо він видрукував фотографії совєтських вояків, що походжають вулицею Праги з виглядом переможців. „Запам'ятайте ці обличчя", — написано в часописі „Книжне Новине": мовляв, вони можуть появитися одного разу і в Югославії...

Притокою для російської агресії на Чехо - Словаччину була вигадка, мовляв, Москва хоче „рятувати соціялізм" проти „контрреволюції". „Доктрина Брежнєва" дає „право" Москві посилати своє військо в комуністичні країни, коли Кремль визнає, що там „соціялізм" загрожений. Для комуністичного режиму в Югославії, що врятувався від російської окупації за влади Сталіна, небезпека не минула. Во хто поможе Югославії проти російської агресії? Югославія в своїй міжнародній політиці невтральна, не належить до воєнних союзів. Немає надії на так звану „третю силу", — країни незв'язані з бльоком совєтським і НАТО.

Югославський тижневик „Міжнародна Політика" (20 жовтня 1969 р.) згадує про нараду міністрів „неприєднаних країн" в Ню Йорку в кінці вересня. На нараді обговорено справу ліквідації колоніяльного панування Португалії в Анголі, Мозамбіку, Гвінеї, про незалежність Намбії (в совєтській енциклопедії цієї назви немає) і т. д. Але „неприєднані" міністри не згадали про народи, поневолені російською колоніяльною імперією. Можна зрозуміти, як натяк на імперіялізм Москви, слова в статті Йосипа Джерджи в югославському журналі, але це такі загальні слова, що ватажки Кремлю не образяться і не протестуватимуть у Београді. Джерджа пише:

„Із давньої і нової історії відомі нахили великих держав широко розуміти свої права й інтереси, і часто ці держави вимагали забезпечення своїх інтересів коштом законних інтересів малих країн".

Та й годі! Брежнєв і Косиґін можуть спокійно спати. Своїми діями в Чехо-Словаччині вони нагнали страху й маршалові Югославії.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Д-р О. К. Кононенко

ЦУКРОХЕМІЯ

(3)

Багато ми працювали над використовуванням цукру для виробництва пластики і зупинилися на фенольно-формальдеґідній смолі, яка вживається як клей для дикти.

Тепер випускається два сорти дикти: для внутрішнього вжитку, яку робиться на основі старого тваринного клею, і другу для конструкції будинків, яка мусить витримувати вологість, дощ, сніг і спеку. Робиться це через намазування внутрішнього шару фенол - формальдеґідною смолою (бакелітом) і гаряче пересування під великим тиском. Від цього смола полімеризує і скріплює дерево.

Основна вимога, яку ставиться до такої дикти — це вологостійкість, а тому ми думали, що коли нам вдасться використати цукор для вироблення в о л огостійкої дикти — всі інші питання будуть розв'язані значно легше.

Дикта, яку ми вживали, була виготовлена з Дуґласової сосни і після пересування та охолодження надтиналася з двох боків. Зовнішні боки затискалися до „Скатт Фестера" і вимірювався опір на розрив. Зв'язок творили лише два тонких шари клею.

Для вимірювання вологостійкости зразки варили у воді чотири години, а потім розривали мокрими. Нам вдалося виробити таку комбінацію, яка навіть у мокрому стані була міцніша за всі сухі комерційні зразки дикти. Оскільки розривання переходило переважно в шарі дерева, видно було, що його міцність зумовлює властивості дикти, бо клей лишався непорушеним. Цей проєкт спіткала сумна доля: саме в той час ціна на цукор пішла догори, а ціна на фенол зменшилася, і вся та справа стала нерентабельною. Причиною зміни ціни на цукор був Кастро, який, захопивши владу на Кубі, відтяв найбільше джерело сирого цукру.

Щоправда, американська цукрова промисловість відродилася досить швидко. Поперше — за рахунок насадження додаткових плянтацій тростини у Флориді, Луїзіяні тощо, подруге — механізації в цукровій промисловості, і потретє — поширення культивації цукрового буряка. Все це привело до того, що виробництво цукру досягло попереднього рівня менше, як за два роки.

На кінці хочу дещо сказати про дуже поширене серед американського громадянства уявлення, що цукор є отрута.

Коли пересічного американця питають, чому він не споживає цукру, він подає такі причини: цукор викликає цукрицю; цукор псує зуби і цукор робить людей грубими.

Цукриця - діябет є функціональною хворобою, коли інсуліна або не виробляється в організмі, або зашвидко розкладається. Тоді в крові накопичується не цукор, а лише ґлюкоза, що починає виділятися через нирки. Внаслідок цього людина виділяє значну частину того, що споживає, і — виснажується. Тростинний цукор-сахароза розкладається на ґлюкозу і фруктозу. В той час, коли ґлюкоза при діябеті виділяється, фруктоза може бути зуживана. Отже, принаймні половина цукру навіть для діябетика може бути зуживана з користю. Рекомендована при діябеті дієта включає велику кількість білку - протеїнів та цукор і обмежує крохмаль, який, розкладаючись, дає лише ґлюкозу.

Цукор псує зуби. На жаль, це так. Процес псування зубів починається з утворення тонкого шару так званого „плаку", який, утворюючись з цукру, осідає на зубах. Його можна усувати щіткою. „Плак" тримає бактерії близько до поверхні зуба. Бактерії виробляють молочну кислоту, яка роз'їдає тонкий мінеральний шар на поверхні зуба. Довший час вважалося, що це — ляктобацилі, але тепер стверджено, що побудником є стрептококус фесаліс. Діставшись до білка, що знаходиться під емалем, він починає ним живитися, одночасно виробляючи молочну кислоту. Запобігти цьому процесові можна постійним чищенням зубів, особливо лужними пастами або порошками, щоб зневтралізувати молочну кислоту. Робити це треба перед спанням, бо вночі бактерії мають довший час, щоб робити свою справу без перешкод. Очевидно, цукерки і солодкі напої після чищення зубів мають бути виключені.

Друга метода для зберігання зубів полягає в так званій фльоризації, яка, хоч не запобігає псуванню зубів, значно сповільнює цей процес. Зубний емаль складається з основного кальцію фосфату або гідрокеі - апатиту. Останній має цікаві особливості, а саме гідроксильні групи в ньому можуть бути замінені на хлор або фтор без жадного порушення структури, а фльороапатит є значно менше розчинним, ніж гідрокі - апатит.

Цукор робить людей грубими. Певно. Але так само впливає кожна інша їжа, якщо її споживати понад міру.

Коли людина працює, вона спалює певну кількість кальорій, яку мусить поновлювати з їжею. Все з'їджене понад міру відкладається в товщ.

Цукор має лише одну відміну від іншої їжі. Нормально почуття голоду викликається двома факторами. Поперше — механічним ефектом порожнього шлунку, хоч доведено, що більшість людей не є чутливими до цього і можуть знову їсти, коли шлунок ще не встиг спорожнитися. І подруге: значно вразливішим є кількість

(Закінчення на стор. 6-ій)

Леся Лисак

ЯСНИЙ ДОЩ

Селом сновигається розлізлий дощ. Ще не пізній вечір, та вже пізня осінь. Від тої впертої, лінивої дощової січки вже зовсім розмокла земля — саме болото, дорогою ніяк не пройдеш. Хіба ще твердо витоптаними стежками поза городами, але куди й пощо йти в таку розхляпану сльоту, що волочется разом із сутінками?

Ганнуся рада, що вона вже в хаті і що дощ уже відгороджений від неї бурими очима потемнілого вікна. Вона зовсім промокла сьогодні, йдучи до школи у містечко. Мама кажуть, що то не велика меція перейти здоровій дівчині милю, але мама тільки так потішають її. І мама, і Ганнуся знають, що в дощ треба йти довше, вгрузають ноги і йти тяжче, бо тяжить намокла одежа. Як тільки Ганнуся прийшла зі школи, мама скинули з неї це мокре шмаття, дали гарячого липового цвіту і розпалили у печі.

Тепер Ганнуся сидить на лаві з підкуленими ногами і милується вогнем, що скаче в печі по сухих галузках. Лямпи мама ще не світять, — чекають, аж зовсім стемніє. Бо вечори тепер дуже довгі, а гас дорогий. Гас — це нафта. Її треба щадити. Лямпу засвітять тоді, коли вже всі зійдуться до хати і будуть вечеряти. І тоді Ганнуся буде вивчати лекції на завтра.

Від тепла, що м'якими смужками стелиться від печі, Ганнусі стає добре, їй дрімається. Тріщать галузки, бризкають пригорщами іскор, — Ганнуся засипляє. Пробуджує її щойно приємних запах: це мама спекли бараболі на вечерю. Нові бараболі, що їх скічили копати перед Покровою. Тоді Ганнуся не ходила навіть до школи, помагала копати. Щоб скінчити ще перед сльотами.

Запах іде вже не від печі, а від скрині. Там вони лежать, загорнені в льняний рушник. Мама наливають у горнятка підсметання й нажуть: „Ходіть, діти. Бараболі як пампухи".

Мама вміють усе якось так прихвалити, щоб набралося більше охоти. Бо на пампухи, що на олії, треба чекати. Вони стоятимуть у великій мисці на скрині на Святий Вечір. Але мама сказали „пампухи", і Ганнуся враз відчула, що їй хочеться їсти.

Вона натискає долонею загорену, крихку поверхню — під нею парує сипкий м'якуш. Гріє руку.

Ганнуся всміхається, думає, яка вона буде, коли виросте і стане „панею". Це означає, коли буде вчителькою. Тому вона ходить до школи у містечку. Мама все кажуть, що „вченим" людям легше жити. Не мусять так тяжко працювати. Тому Ганнуся не кривдує собі, що мусить раненько вставати і мокнути на дощі. Та й сльота колись перестане. Ще трохи, і прийде мороз. А як будуть дуже глибокі сніги, то тато возитимуть до школи.

Бараболі сипкі й пахучі, але Ганнуся вже думає про пампухи. Як вона виросте і стане вчителькою, то пампухи будуть не тільки на Святий Вечір, але, може, щонеділі? І знову дивиться у вікно. Коли вставати ранком, то шиби мутні. А тепер, хоч вечір, вони блистять. „То певно тому, що мені тепер тепло", — думає Ганнуся.

Мама вже змели скриню — зараз Ганнуся буде вчитися — і сіли за кужіль. Старша сестра Мариня скубе пір'я, тато пішли доглянути коней. Микольцьо і Парася бавляться з котенями, викрикують. „Тихо, діти, — кажуть мама, — тихо, не заважайте Ганнусі".

За часок Мариня починає гомоніти якусь пісню. Слів не чути, тільки тихесенько снується мелодія, повільна й заспокійлива, як шерех веретена у маминих руках.

Ганнуся їх не чує. Вона вся у книжці.

Віддалилися роки від пряденних дощем вечорів. Ганнусі вже давно немає, є пані Ганна — сивіюча колишня вчителька.

Колишня — значить вдома, на батьківщині. Скільки то минуло тих осеней, погідних і дощовитих, коли людські діти до неї у школу приходили! А тепер це все зветься одним коротким словом: спомини. І її власне життя, і всі ті людські життя, що з ним переплітались...

Не можна нарікати — зробила, що могла, скільки могла. А що тепер не вдома, а тут, що ж — різна буває доля. Хто його збагне, чому саме так, а не інакше, — думає пані Ганна.

Вечерю готує. Зараз син приїде, невістка вже повернулася з праці. А діти, внуки тобто, у сусідній кімнаті гомонять. Котеня звідкілясь принесли собі, тішаться ним.

Входить Марічка, внучка. Смішно, як зайчик, ворушить кирпатеньким носиком. „Бабуню, тут щось пахне. Дуже приємно пахне".

Пані Ганна всміхається очима: „Відгадаєш, Марічко?" Йде до печі. В руках держить рушник.

Марічка крутиться по кухні. Вдоволено вигукує: „Вже знаю! Бабуня спекла картоплю, правда?" — Водить поглядом за руками, що зручно згортають у полотно крихку, брунатну округлість.

„Печена картопля восени дуже смакує!" — виголошує вдоволено Марічка. Бере одну в долоні, перекидає, милуючись теплом. І нагло: „Вони такі, як пампухи".

Очі пані Ганни два знаки здивування. „Де це ти таке чула, Марічко, хто тобі таке підказав?"

Марічка вже довбає гарячу округлість. „Ніхто не підказав. Я собі так видумала".

Пані Ганна дивиться у вікно. По шибах стікають краплі осіннього дощу. Вони ясні. Мабуть, тому, що в душі пані Ганни теж ясно.

Інж. Валентин Сімянців

СТУДЕНТСЬКІ ЧАСИ

СПОГАД
ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА, РОКИ 1923-1929

(21)

Ідемо, передсвітанковим часом до готелю, де жили. А п. рада щось не балакучий. Зідхнув бідяга:

— Програв, що з лук мав у цьому році — пішло сіно. Десять тисяч. — Останні два слова дуже виразно сказав.

— Десять тисяч?! — протяг і я. Не личить дуже дивуватися, а співчуття зовсім не годиться. А щось же сказати треба. Кажу:

— То, десь велика лука?

— Не так велика, як гарні у нас на Пілзенщині луки, ти б подивився які.

Виходило, наче йому не грошей шкода, а лук.

— Бачив, — кажу, — навіть отави зелені, аж сині.

— От луки! — зрадів п. рада. — А як же ти їх бачив? — („Ти" — значить, настрій поправився).

— Працював у фільварку пана Мікули. — А Мікулови, виходить, йому з рідні. І почав п. рада пригадувати мені, де яке поле у Мікулових, де лісок, де потічок. А я все знав та доповнював своїми спогадами. І отак ми прийшли у згадках аж до фільварку п. ради і на луки подивилися.

Тішив себе п. рада, що то була не остання гра, що відіб'є своє сіно. Кортіло сказати: — „Бив же тато сина не за те, що в карти грає, а за те, що відбивається".

По отакому „гранні в карти" мені вже не лишалося в той день часу на спання. Досиджував час у кімнаті або йшов на річку.

Трохи нижче за течією, від будови, були береги, порослі деревами, ніби наші левади, і там був відсвіжуючий холодок. Та за хвилю приходили вже і люди на роботу. Зачинався і мій робочий день. „Пантофляна пошта" вже рознесла нічні новини, і знали всі, до скількох гралося, скільки програлося і хто цієї ночі виграв. Я ж мусів уникати людей, щоб не розпитували.

Після таких ночей спати хотілося. А де? Та і як? Я згадував про майстра Білека. Він цілий день крутився між робітниками і мені іноді приділяв якусь ділянку догляду за працею. Я радо користав з його порад, простіше — слухав його, бо дідька я розумівся на всьому тому.

— Хочете спати? — не то питає, не то стверджує Білек.

Веде мене Білек до новобудованих домів для майбутнього персоналу електрівні, що належали до нашого будівельного уряду. Заводить, показує на купу стружок, ряднину і запрошує:

— Отут спіть, а я як треба збуджу.

Недарма же Білек казав,, що був підстаршиною в армії. Молодчага!

Знов грав мій п. рада. Знов розійшлися на світанку рожевім. Пішов я до тих левад слухати птахів ранніх. А як уже день став, перейшов новозбудований місток через рукав річки. Знав, що туди прийдуть робітники і майстер Білек. Так чекав на Білека, щоб умовитися, в якій мені хаті сьогодні до обіду спати. Вибрав собі місцину, сів стомлений, сонний, до всього байдужий, з єдиною думкою про пахучі стружки.

Бачу — з левади вийшов панок. У капелюсі, з портфелем під пахвою і з парасолею в руці. Щось не знайоме тут. Не йде, а підскакує і хилитається, ніби не по землі, а по линві в цирку. Аж сміятися хочеться, так дриґається ввесь. Добалянсував на місточок, став, оглядається на всі боки, ніби нюхає повітря. Потім поклав портфель на парапет містка, парасолю приставив до стінки і поклав капелюх на портфель. Все це робив, як священнодійство. Чекаю. От тепер перехреститься на схід сонця. А він нараз схопив парасолю і моторненько зачав бігати повздовж парапету, стукаючи держаком парасолі по стінці і прислухаючись чи принюхаючись. Забава. І вже спати мені не хочеться. Хочеться мені, аби, так бігаючи, штовхнув свій портфель, а там високененько, або хоч маленький вітерець, зовсім маленький здув капелюх додолу, туди між бур'яни і каміння.

Стукав, стукав по стіні, а потім дивлюсь — перевернув парасолю і гострим кінцем довбає стінку. То вже руйнація! Проте, містка від будівельної фірми ще наш уряд не перебрав, тож мені ніякого діла до того. А що як той пан та від тої фірми? Не нажене мене, але й не дуже вітатиме, як до того суну свого носа. Думаю не про сон уже. Підійти до того пана або непомітно вислизнути і попередити, але кого, про що? Так собі ніхто таке виробляти не буде. Хіба божевільний?!

До початку праці вже зовсім близько, піду скажу тому панові; „Боже поможи!" а там видко буде.

До того „Боже поможи" я ще додав, хто я і чого тут. Тоді і він сказав мені, хто він. Була то велика риба, з високого уряду і з великим титулом.

Тепер мені хотілося зникнути, попередити наших.

Та ба! Він аж зрадів, що має мене коло себе, і зачав читати лекцію про тинки. І довідався я, що тинки на бетоні взагалі нідочого, а що найліпше бетонові стіни „пачохувати", тобто обмазувати цементом, розведеним на воді.

Сумління мене мучило, що не попередив своїх, вліз у цю лекцію. А наш пан рада раніше як на обід не встане.

Тоді тільки зітхнув я з полегшею, як побачив, що до містка іде ставітель.

І знов же вийшло добре, дякуючи охоті, тієї великої риби навчати. Поки викладав мені про тинки і „пачохи", Бідек, що загледів його, попередив кого слід.

І не згадував я в той день про пахучі стружки. Та й пан рада бадьорився.

(Далі буде)

X КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Праця на зовнішньому відтинку

X Конгрес Американських Українців у днях 24-26 жовтня 1969 року був не лише внутрішньою українською важливою подією — він знайшов широкий відгомін і серед американських, і то найвищих, та міжнаціональних кіл. У Конгресі взяли участь такі почесні гості й промовці, як міністер фльоти ЗСА Джан Чефі, сенатор Томас Дад з Коннектикату, конгресмени Д. Буканан з Алабами, С. Стратон з Ню Йорку, Дж. Делені з Ню Йорку, Ч. Чісголм з Ню Йорку, постійний репрезентант Південного В'єтнаму при ОН Нгуєн Гу-ші, конгресмен Джан Мурфі з Ню Йорку, тодішній конгресмен і тепер новообраний губернатор Вільям Кейгілл з Ню Джерзі. Більшість із цих почесних гостей виголосили відповідні промови. Крім них у X Конгресі взяли участь численні репрезентанти етнічних спільнот у ЗСА, а також голова Крайового Американського Комітету за Патріотизм Чарлз Віллі. На X Конгресі були присутніми: д-р С. Слушка від Польського Американського Конгресу, кол. румунський міністер в Угорщині Б. Косте, П. Ріпосану — кол. посол Румунії у Вашингтоні, а тепер представник Румунського Національного Комітету в ЗСА, І. Кулган від Словацького Об'єднання в ЗСА, А. Шеманіан від Комітету незалежної Вірменії, полк. М. Назаренко — від Асоціяції Козаків-Ветеранів, І-Чен Ло з Китайської Інформаційної Служби, командор І. Стеффорд, о. Джон Балкунас — президент КАСІД-у та президент Литовської Академії Наук у ЗСА, Дж. Ауденас — віцепрезидент Головної Ради Визволення Литви, В. Ґерманій — від Американського Комітету за вільну Албанію, д-р С. Станкевіч — від Білоруської Національної Асоціяції, д-р А. Сімутіс — генеральний консул Вільної Литви, д-р І. Лекса — від Чехо-Словацької Академії, В. Момшілов — від Болгарської Американської Ліґи, як і д-р Б. Чуканов, П. Саар — від Естонського Національного Комітету в ЗСА, М. Сотірос — від Грецького Національного Об'єднання, д-р І. Дочеф від Американських Приятелів АБН, о. д-р Дж. Свем — пастор Пресбітерянської Церкви в Ню Йорку, о. д-р Б. Армстронг — екзекутивний секретар Крайових релігійних радіопередач у ЗСА, о. Б. Грубий — заступник директора бюра у справах релігії в захоплених комуністами районах. Така участь закордонних, американських і етнічних високопоставлених гостей у X Конгресі Американських українців має свою особливу вимову.

Американська контроверсія на X Конгресі

Ню Йорк. — Президент Українського Конгресового Комітету проф. д-р Лев Добрянський вчасно перед початком X Конгресу Американських Українців в Ню Йорку запросив усіх сенаторів і конгресменів з обох палат до участи в X Конгресі, так само, як Екзекутива УККА запросила вчасно до участи в цьому ж X Конгресі всі складові Організації, що входять у мережу УККА. На конгресовому бенкеті в суботу 25 жовтня в готелі Коммодор виступав з важливою промовою секретар фльоти ЗСА міністер Чефі, та ін. високопоставлені гості. Українські слухачі — делегати й гості — стримано, але культурно сприйняли виступ конгресмена-жінки, яка була за „мораторіюм" у справі антикомуністичної війни у оглядний мир з комуністизоглядний мир з комуністичним агресором. Але в наступних промовах конгресмен Бюкеннен і конгресмен Страттон виступили проти такого „безоглядного миру за всяку ціну", хоча й підкреслили, що вони є за мир. Обоє промовців наголосили на тому, що вони за миром, але справедливим миром, для всіх поневолених націй, також у Европі: для України, ЧССР, Польщі, балтицьких країн та ін. — нехай дасть їм нарешті мир і спокій Москва! Виникла контроверсія, однак, не перешкоджала американським високим гостям перебувати спільно за одним столом, по-товариському розмовляти між собою і гостями бенкету. Американські політично-державні представники внесли певну контроверсію, що стала також важливою лекцією співпраці з порізненими поглядами, співпраці більшости з меншістю.

На всіх 62 Центральних Організацій, що входять до складу УККА, ділову участь у працях X Конгресу взяли 51 організація, а деякі з решти 11 мали своїх обсерваторів, як гостей, хоча делеґатів на Конгрес не прислали. Однак, коли більшість і то дійсно велика більшість є оформлена в керівних органах УККА, то, за принципами Америки і демократичної думки, меншість повинна респектувати постанови більшости. X Конгрес Американських Українців і його важлива та змістовна праця стала немов закликом до консолідації всіх українських сил на основі законної більшости.

На світі не існує людської спільноти, де всі думали б так, як перший, другий, третій і т. д. Різноманітність поглядів і думок є одним із багатств людства. Але таким же скарбом-багатством для кожної спільноти є вміння співпрацювати між собою, маючи великі ідеали перед собою, безмірно більші, ніж якісь місцеві чи групові зрізничкування.

Американська контроверсія на X Конгресі Американських Українців послужила добрим прикладом співпраці — прикладом як для американського народу, так і української спільноти в Америці. Тепер на черзі — спільна праця в громаді для добра одиниці, спільноти, Америки і Нескореної України!

Американські і закордонні радіостації передавали відомості про X Конгрес

Ню Йорк. — X Конгрес Американських Українців був широко обслужений різними радіостаціями під час і після закінчення Когресу. Заходами редактора англомовних видань УККА, д-ра Вол. Душника, відбулось важливе інтерв'ю для радіостації, що передає по всій Америці „Персонал кейс сторі". Інтерв'ю для цього американського радіо дали три делеґати X Конгресу, які є ветеранами українського громадського життя у ЗСА і які всі три були учасниками 1-го Конгресу Американських Українців: з-перед першої світової війни в ЗСА вже працювали проф. О. Грановський та Роман Слободян, а по першій війні прибув і тут працював д-р Володимир Ґалан, усі три відомі громадські діячі. У радіопрограмах американські коментатори підкреслювали значення УККА для організованого українського життя в ЗСА і те, що всі три названі діячі брали участь у працях УККА вже 29 літ тому. Директор Канцелярії УККА Іван Базарко дав одногодинне інтерв'ю для Михайла Терпака, який є керівником Українського Відділу „Голосу Америки", на тему проблем та праці Конгресового Комітету. На X Конгресі були також представники Радіо Комітету „Свобода", зокрема від Українського Відділу журналіст Ростислав Хом'як. Радіогодина Василя Шарвана з Боффало, Н. Й., яка надає щоденні передачі, що доходять і до багатьох міст Канади, записала важливіші промови та кілька інтерв'ю під час X Конгресу для власних передач та негайно вислала копії на стрічках до Еспанського Національного Радіо у Мадриді, яке передає ті матеріяли в Україну. На X Конгресі Американських Українців були також представники НБС, СіБіЕс, ЕйБіСі, агенції „Асошіейтед Пресс", „ЮПАЙ", „Прес Інтернешенел", повідомлення яких потім друкувались у американській пресі, зокрема відгуки на промову секретаря фльоти ЗСА Джана Г. Чефі. У налагоджуванні зв'язків з великою кількістю представників радіо д-рові Вол. Душникові допомагав Вільям Ларкін, представник громадсько-соціяльного зв'язку з Ню Йорку.

Привітання Верховному Архиєпископові УКЦеркви Йосифові від X Конґресу

Ню Йорк. — Президія X Конґресу Американських Українців вислала привітання Верховному Архиєпископові Української Католицької Церкви Кардиналові Йосифові Сліпому в Римі привітання такого змісту: „Від імени 700 делеґатів і гостей, учасників X Конґресу Американських Українців, що відбувався в днях 24-26 жовтня 1969 р. в Ню Йорку, посилаємо Вам, Ваша Екселенціє, наші найщиріші побажання міцного здоров'я і успішної праці для добра Української Католицької Церкви і нашого українського народу".

Губернатор стейту Ню Йорку Н. Рокефеллер привітав X Конґрес

Ню Йорк. — Губернатор стейту Ню Йорку Нелсон Рокефеллер надіслав з нагоди X Конґресу Американських Українців листа з датою від 17 жовтня 1969 р. на ім'я редактора англомовних видань УККА д-ра Володимира Душника: „Дорогий докторе В. Душник, з великою приємністю пересилаю сердечний привіт учасникам трирічного Десятого Конґресу Американських Українців. Життьовість, працьовитість і, понад усе — любов до свободи дають чоловікам і жінкам, які прибули сюди з України, кредит для цієї громади. Ми з усього серця симпатизуємо з вашою активністю, що походить від імени ваших земляків у Европі, яким відмовлено права на свободу і самовизначення. Прийміть мої найкращі побажання щасливого і повноцінного Конґресу!"

Посадник Ню Йорку Джан Ліндзі надіслав для X Конґресу привітального листа

Ню Йорк. — З датою 23 жовтня 1969 р. посадник Ню Йорку Джан Ліндзі надіслав листа такого змісту: „Так само, як я мав собі за привілей вітати в Ню Йорку вашого великого духовного провідника, Їх Ексцеленцію Кардинала Йосифа Сліпого, під час його історичних відвідин, так же я запрошую і вітаю делеґатів X Конґресу Американських Українців у цьому місті. Я знаю, що УККА працює вже 29 років не лише для справи пришвидчення свободи для земляків в Україні та збереження багатої української культурної і релігійної спадщини, але й для того, щоб заохочувати американців українського походження активно змагатись за кращу Америку для всіх наших громадян. Щиро Ваш Джан Ліндзі, Посадник".

Найновіше видання УККА „X Конґрес Українців У ЗСА"

Ще на початку жовтня 1969 р., вчасно перед скликанням X Конґресу Американських Українців, з друкарні „Америки" у Філядельфії вийшло найновіше видання Українського Конґресового Комітету під наг. „X Конґрес Українців у ЗСА". Це книжка на 114 сторінок і понад 60 не позначених сторінок з оголошеннями-привітами для X Конґесу, що й уможливили фінансово її видання, містить англомовний звіт президента УККА проф. д-ра Лева Добрянського з міжконґресової діяльности УККА від жовтня 1966 до жовтня 1969 р., з особливою увагою до зовнішньої праці УККА; статтю екзекутивного заступника президента Йосипа Лисогора „Звідомлення з діяльности УККА за час від 9-го Конґресу", українською мовою; звіт редактора англомовних видань УККА д-ра Володимира Душника про англомовні видання УККА та ін. публікації й заходи серед американського світу. У збірнику поміщено також: „Звіт координатора молоді" інж. Ігоря Чуми, огляд праці Шкільної Ради УККА її голови проф. д-ра Едварда Жарського, насичену цифрами - фактами статтю касира УККА д-ра Ярослава Падоха під наг. „Власними силами й власними фондами", з фінансовим звітом за останню каденцію діяльности; Звіт Контрольної Комісії УККА на чолі з головою цієї Комісії Іваном Винником та різні зведені табелі й фінансові показники. У книжці „X Конґрес Українців у ЗСА" окремо зібрано відомості про всі Конґреси Американських Українців, починаючи від Першого Конґресу, що відбувся 24 травня 1940 року у Вашингтоні, Д. К. Книжка є важливим документом з життя й праці організованої української спільноти в Америці.

ВОНИ ДВИГАЮТЬ ГОЛОВНИЙ ТЯГАР ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Голови Відділів Українського Конґресового Комітету Америки, які взяли участь у Десятому Конґресі Американських Українців та яких окремо вшановано під час пленарної сесії в третьому дні Конґресу. На фотознімці (без визначення їхнього місця) сидять і стоять: проф. Олександер Ґрановський (Міннеаполіс, Мінн.), д-р Антін Жуковський, (Стіл, Норт Дакота), д-р Михайло Снігурович (Ню Гейвен, Конн.), п. Саверин Кілик (Рідінґ, Па.), проф. Богдан Гнатюк (Філядельфія, Па.), п. Антін Кобилянський (Дітройт-Схід, Гемтремк, Миш), мґр. Роман Гуглевич Ню Йорк, Н. Й.), інж. Козяк Юліян (Бруклин, Н. Й.), п. Микола Хлиста (Кентон, Огайо), п. Василь Кий (Честер, Па.), Іван Ґалик (Трентон, Н. Дж.), інж. Василь Колодчин (Дітройт, Миш.), п. Михайло Тимків (Виллиментик, Конн.), п. Ананій Никончук (Піттсбурґ, Па.), інж. Володимир Базарко (Клівленд, Огайо), п. Олександер Припляк (Гартфорд, Конн.), п. Павло Пироганич (секр.) Оборн, Н. Й., мґр Володимир Ничай (секр.) (Чикаґо, Ілл.), п-ні Ярослава Томич (Ютика, Н. Й.), д-р Євген Котик (Джерзі Сіті, Н. Дж.), п. Василь Кошикар (Вотервліт, Н. Й.), інж. Мирон Пінковський (Елизабет, Н. Дж.), проф. Семен Ґнатківський (Амстердам, Н. Й.), мґр. Ярослав Рак (Нюарк, Н. Дж.), п. Володимир Задорецький (Вашингтон, Д. К.), п. Петро Вох (Виппани, Н. Дж.), адв. Михайло Юрчишин (Йонґстави, Огайо), п. Анатолій Фалько (Бриджпорт, Конн.), п. Іван Дурбак (Трой, Н. Й.), Дмитро Демедюк (Ню Бронсвік-Бавнд Брук, Н. Дж.), пані Стефанів Марія (Пассейк, Н. Дж.), д-р Михайло Сайкевич (Боффало, Н. Й.), п. Володимир Чорнодольський (Балтимор, Мд.), п. Роман Гарас (Лігай Веллы, Па.), інж. Конрад Гусак (Бостон, Масс.), п. Ярослав Білас (Коговз, Н. Й.), д-р Микола Ю. Богатюк (Сиракюзи, Н. Й.), п. Василь Іваночько (Бінґгемптон, Н. Й.), п. Осип Кладко (Сан Франсіско, Каліфорнія), адв. Володимир Атлас (Гемстед, Н. Й.), п. Володимир Кольцьо (Рочестер, Н. Й.), п. Максим Коцур (Колчестер, Конн). Усі ці наші передові діячі, за вимкох кількох, є членами Українського Народного Союзу, а багато з них грає в УНСоюзі передову ролю.

Остання дорога Олени Володимирівни Чехівської

10-го листопада відійшла у вічність Олена Володимирівна Чехівська з роду Січинських, невтомна громадська трудівниця.

Останні 18 років свого життя провела Ол. Вол. Чехівська серед української громади у Філядельфії. В постаті Покійної віддзеркалюється страдальна доля України. Від неї відірвано її улюбленого мужа Володимира Мусієвича Чехівського, щоб з ним упарі вона прагнула кувати кращу долю своїй батьківщині, її Святій Церкві, її страдальному народові. Московська влада після показового процесу СВУ її мужа вислала на муки далеко від України. Із Соловецьких островів писав д-р теології, і прем'єр-міністер Української Народної Республіки Володимир Чехівський свої листи, сповнені немеркнучої любови до України, відданости Рідній Церкві, вірности Творцеві нашому і любови до своєї дружини Олени. Їх-то перечитувала в молитві і в сльозах Олена Володимирівна все своє життя, і це кріпило її на дусі, і вона могла рештки своїх слабих фізичних сил і всю свою духову снагу віддати до останнього дихання українській справі.

Впродовж 20-ти майже років Ол. Чехівська брала дуже діяльну участь в праці СФУЖО. Всі членки Управи числилися з її мудрим словом і порадою. Її праця була різноманітна: вона дбала про касу СФУЖО, про окремі фонди; працювала в канцелярії, дбала про зв'язок з прихильницями СФУЖО, з бюлетенем „Українка в світі", очолювала Пропам'ятний Фонд ім. Олени Залізняк. Зжилося наше жіноцтво з її світлою посталтю і пройнялося відсвітом її ідеалізму, не лише тут у Філядельфії, а по всьому світу, де живе наше жіноцтво, згуртоване в СФУЖО.

Ми відпровадили її на вічний відпочинок 15-го листопада в Савт Бавнд Бруку. В п'ятницю 14-го листопада відправлено панахиду в похоронному заведенні П. Муріянки та перенесено тіло до церкви св. Анд. Первозванного, де й відбулася Служба Божа, відправлена настоятелем о. Петром Сагайдачним. На панахиду зійшлося велике число приятелів Олени Володимирівни. Слово про поняття життя і смерти сказав о. Петро Сагайдачний, п. Володимир Біляїв відчитав лист від містопрезидента Державного Центру УНР,— проф. М. Степаненка, п. П. Бульбенко, — діяч і співтворець Української Автокефальної Православної Церкви з Ню Йорку сказав про вклад праці достойного подружжя Чехівських в діло відродження Рідної Церкви, д-р Наталія Пазуняк прощалася з Оленою Володимирівною від членок Управи СФУЖО, а п. Софія Гарасимович сказала слово признання визначній Союзянці.

В суботу 14-го листопада, оо. Петро Сагайдачний і протоієрей Биковець з Дітройту провели похоронний обряд, а отці: Біляк, Мицик та членки Православного Сестрицтва брали участь в останніх молитвах над гробом. Слова пана В. Біляєва, представника Державного Центру УНР, та проф. Замші від УВАН та від друзів д-ра Якова Гурського — завершили похоронні обряди.

На запрошення родини Покійної присутні перейшли на поминальну трапезу. Після молитви й перекуски д-р В. Шандор, — небіж Олени Володимирівни Чехівської попросив до слова Голову СФУЖО, дост. пані Олену Лотоцьку, яка з'ясувала заслуги Олени Володимирівни Чехівської. Від друзів говорили: П. Чалишев, що був засуджений разом з бл. п. В. М. Чехівським на процесі СВУ. Він пригадав, що Олена Володимирівна була головою Сестрицтва в храмі св. Софії в Києві. Письменник Зосим Дончук говорив про Покійну як про людину чистого характеру, пані Яцечко, — голова Сестрицтва церкви св. Андрія підкреслила про потребу єдности серед української громади, Олена Володимирівна була представницею цієї єдности. На кінець промовляла п. Мих. Чайківська, як приятелька Покійної, підчеркуючи скромність Покійної. Молитва й подяка від Родини, це є панства Січинських і Шандрів, п-ва Озаруків з Рочестеру та пані Галини Паук з Торонта, закінчили цю сумну трапезу.

Вічна Пам'ять
Дорогій Покійниці!

Н. П.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ ДЖОРДЖ П. ШУЛЦ ЗАЯВИВ, що він противиться тому, щоб молоді робітні сили у віці до 21-го року життя мали мінімальну заробітну платню меншу від 1.60 доляра за годину, яку треба платити дорослим особам. Шулц написав в цій справі листа до голови Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джорджа Міні, який був проти пляну секретаря торгівлі Моріса Г. Стена, який проєктував, щоб нелітнім робітникам давати меншу як 1.60-долярову заробітну платню за годину праці, бо цим способом думав зменшити число безробітних між молоддю. Молодь мала б, на думку Стенса, мати найнижчу платню по 1.25 дол. за годину праці.

„Радянська Україна" приховала, чого домагався Джан Діфенбейкер у Києві

Київ. — „Заступник голови ради міністрів УССР П. Тронько прийняв члена парляменту, колишнього прем'єр-міністра Канади Джана Діфенбейкера і мав з ним тривалу розмову. Того ж дня голова Верховної Ради УССР Олександер Корнійчук дав сніданок на честь Джана Діфенбейкера. Між О. Корнійчуком і Дж. Діфенбейкером відбулась розмова, яка пройшла в невимушеній обстановці." Так повідомляла „Радянська Україна" з 18 жовтня своїх читачів про відвідини Джаном Діфенбейкером України. З численних вісток закордонної преси стало відомо, що колишній прем'єр Канади і великий приятель українців Дж. Діфенбейкер домагався відкриття консуляту Канади в Києві, але без успіху, бо, як йому сказали відверто в Києві — такі справи вирішуються у Москві.

Володимир Ю. Маєвський

Конференція Спадщини Груп у Вашингтоні

29-31 жовтня відбулася в готелі Статлер Гілтон у Вашингтоні перша Конференція представників спадщини (національних, етнічних) груп (Heritage Groups). Конференцію Спадщинних Груп, що є національностевим відділом Республіканської Партії, скликав Краєвий Комітет цієї партії.

Програма Конференції складалася з доповідей, дискусій і зустрічей із членами американського уряду, включно з гостиною в Білому Домі і привітальним словом президента Ричарда М. Ніксона, і про це були звідомлення в українській пресі. Також американська преса і телевізія звітувала про це.

Одною з найцікавіших виступів на Конференції була промова конґресмена Едварда Й. Дервінского (Ілл.) на бенкеті 30-го жовтня.

Конґресмен Е. Дервінскі добре орієнтується в справах етнічних груп. Він звернув увагу на активну допомогу президентові Ніксонові в його урядовій програмі. Ніксон має труднощі з Конґресом, бо там нема відповідного числа республіканських конґресменів і сенаторів. Учасники конференції вже від сьогодні повинні підготовлятися до конґресових виборів в 1970-му році і допомогти привернути республіканську більшість у Конґресі. Пильну увагу треба звернути на ті конґресові дистрикти, де число республіканських і демократичних голосів є менше більше рівне і про вибір рішає активність одної чи другої групи. Конґресмен Дервінскі вважає, що багато голосів етнічних груп перейде з демократичного до республіканського табору, бо демократична партія перестала дбати за етнічні групи.

Допомогти президентові Р. Ніксонові можна і в справі номінації судді К. Гейнсворта на члена Верховного Суду. Через кампанію „ліберальних" кіл і частини американської преси деякі сенатори покищо є нерішені щодо судді Гейнсворта. Відповідними листами до своїх сенаторів можна вплинути на позитивне рішення в справі номінації судді Гейнсворта.

Віце-президент Спіро Еґґню сильно виступив проти розбивачів порядку, професійних бешкетників, анархістичних кациків і радикальної лівиці. Він вказав, що комуністи використовують протестні виступи за мир для своїх цілей на знищення свободи. Також політичні жонґлери використовують протести за мир і роблять з них для себе політичні видовища. Політику Америки має вирішувати демократично вибраний уряд, а не вулиця.

На адресу віце-президента Еґню посипалися неперебірчиві атаки, з яких важне місце займає ліво-наставлена американська преса. Важливо є, продовжував конґресмен Дервінскі, щоб люди з етнічних груп висилали, як до віце-президента, так і до американської преси листи з підтримкою для віце-президента Еґню і політики президента Ніксона в справі В'єтнаму.

Конґресмен Дервінскі вказав, що радіо-висильня „Голос Америки" не віддзеркалює правдивого голосу Америки і тому през. Ніксон мусітиме поробити там деякі зміни.

Хоч учасники Конференції в придавляючій більшості це не професійні політики, а люди мотивовані патріотизмом до Америки і своєї етнічної спадщини, все ж таки вони повинні мати поважний голос в американській політиці. Конґресмен Е. Дервінскі вказав, що дуже корисно було б для американської зовнішньої політики, якби асистентом секретаря Роджерса був проф. Л. Добрянський.

Дуже важливою справою для етнічних груп, казав промовець, є підшукати відповідних молодих людей зі своїх середовищ та спільними силами вибрати їх до Конґресу, чи стейтових леґіслятур чи інших важливих місць.

Між американським урядом і етнічними групами все будуть якісь розходження, але це не повинно впливати на піддержку уряду. Також між поодинокими етнічними групами є історичні різниці, але це не повинно спиняти нас в праці. Будьмо горді з нашої етнічної спадщини, наголошував конґресмен Дервінскі, та робім так, щоб не було справи, яка ділила б нас.

Самі бажання не дадуть користей, закінчив своє слово промовець, але лише переведення їх в життя.

Повстанням із місць і бурхливими оплесками учасники конференції нагородили конґресмена Е. Дервінского за його цінну промову.

Відкриття виставки акварель К. Кричевської в Ню Йорку

В неділю, 6-го листопада, о год. 2 по пол. в Українськім Інституті Америки відбулося відкриття виставки акварель Катерини Кричевської. Численно зібрану публіку привітав директор Інституту п. Юліян Ревай і вказав на розвиток культурної праці в приміщеннях Інституту, де відбуваються численні імпрези, виклади, концерти. Від двох років один поверх будинку заняв Музей Народної Творчости Союзу Українок. Окрема імпрезова комісія, головою якої є п-і Хр. Воєвідка, улаштовує вже другу самостійну виставку картин.

Маестро С. Гординський, голова Мистецької Комісії УІА, пояснив зібраним ціль виставок у приміщенні Інституту, в добрій дільниці міста, близько музеїв і американських ґалерій. Відкриваючи чергову виставку, зазначив, що Катерина Кричевська належить до найтизначніших сучасних українських акварелістів.

У просторій елеґантній залі приміщено 35 акварель. Публіка з захопленням оглядала повні живих кольорів картини К. Кричевської, набуваючи їх до своїх колекцій. Виставка відкрита до 24 листопада щоденно (крім понеділка) від 5 до 8 год. вечора, а в суботи і неділі від 1 до 5 год. дня.

Британські комуністи засуджують совєтську інвазію до ЧССР

Лондон. — Британська комуністична партія засудила совєтську інвазію до Чехо-Словаччини, затвердивши 295 голосами проти 118 неприхильний Москві комунікат, що його зараз після тієї інвазії в серпні минулого року проголосила Екзекутива британської компартії. Конґрес британських комуністів, який відбувся в минулу неділю у Лондоні, був першим від часу вмаршу совєтських дивізій до Праги. Прихильники Москви пробували мобілізувати членів конґресу проти минулорічної постанови партійної екзекутиви. Вони зголосили „додаток" до резолюції, заявляючи у тому додатку — „підтримку країнам Варшавського пакту, які поспішили з братською допомогою загроженому комунізмові в Чехо-Словаччині". На тому конґресі британських комуністів перемогла теза, що не вільно признавати ніякій партії ані ніякій країні право встрявати збройно у внутрішні справи другої країни. Після здавлення Москвою мадярської революції — британська компартія втратила була кілька тисяч членів. Тепер, після совєтської інвазії до Чехо-Словаччини, вона втратила знову 2.000 членів і має тепер коло 30.000 членів. В перших післявоєнних роках число британських комуністів осягало було 45.000.

Матвій Стахів

УКРАЇНСЬКА НАУКА МАЄ НОВОГО МЕЦЕНАТА

(Княжий дар інж. І. Романюка для НТШ на розвиток історіографії визвольної боротьби)

Для відзначення 50-річчя суверенної соборної української державности та для вшанування 25-річчя створення УПА і 25-річчя І Дивізії УНА, інж. Іван Романюк із Сиракюз, Н. И., злозложив до каси НТШ $15.00, призначивши цю суму для створення науково-історичної фундації свого імени. До цієї суми мають прийти ще дальші вплати з чистої спадщини фундатора. Метою цієї фандації є видавати наукові праці у поважнім розмірі з історії Української Національної Революції, при чому кошти видання будуть покривані тільки з відсотків фундації. Цією фундацією інж. Романюк вшановує також світлу пам'ять свого батька Івана та матері Марії з Стефанюків з Устя Єпископського в борщівськім повіті, а також пам'ять свого приятеля сл. п. Осипа Курилка, замученого совєтськими катами в тюрмі у Львові.

Публікації наукових праць з цієї ділянки історії України, зокрема англійською мовою, мають особливу вагу, бо саме історія новітнього державно-правного і політичного будівництва українського народу є доказом, що український нарід — це не пасивна етнографічна маса, але модерна нація. Тільки вільна й незалежна наука може належно спростувати фальшовані або перекручені „факти", яких повно в теперішній московсько-совєтській історії, в україномовних і чужомовних публікаціях. Тим то того роду фундація — це видатна допомога для української вільної науки.

Інж. Романюкові почався 85-ий рік багатого на національно-суспільну працю життя. Він походить із свідомої селянської родини. Його прадід Дмитро був козаком у сотні Івана Гонти в Умані. По скінченні гімназії І. Романюк здобув вищу рільничу освіту. Ще в середній школі він помагав проф. Ю. Кобилянському як технічний коректор, при виданні латинсько-українського словника в 1912. Тоді ж він виявив бажання працювати активно в суспільстві, бо був членом тайного студентського кружка. В 1906 році він заснував у своїй громаді першу в Мельницькій області кооперативу „Український Народний Дім". Вона успішно розвивалася аж до її закриття совєтською владою у 1939 р.

Інж. І. Романюк брав активну участь у державнім будівництві, початім Листопадовим Чином в 1918 р.. Як фахівця-знавця економічних і зокрема аграрних справ влада ЗУНР покликала його на відповідальне становище керівника Харчового Уряду та референта торговельно-промислових справ при Державнім Повітовім Комісаріяті в Борщеві. Згодом він виконував уряд заступника державного повітового комісаря там же. Разом з апаратом цього комісар'яту він після липня 1919 року був приділений до адміністрації в Кам'янці Подільському.

Після закінчення регулярної фронтової боротьби Українських Збройних Сил він повернувся до Галичини і діяв у русі спротиву проти окупаційних методі в польської влади в рямках національного самостійницького табору. За свою діяльність був багато разів арештований під різними важкими закидами: державна зрада, підбурювання українського населення проти Польщі, заколочення публічного спокою і т. п. По звільненні з тюрми працював у сільськім господарстві аж до 1930 р., присвячуючи свої сили організації українського селянства в повіті в кожній ділянці суспільного життя, зокрема в кооперативній. Він своїми трудами заснував філію Повітового Союзу Кооператив у Мельниці 1924 р. і був її директором, а незабаром був обраний на члена Надзірної Ради ПСК в Борщеві. Між іншим, він був ініціятором побудови коопмагазину в Івані Пустім з власним залізничим тором, і туди перенеслася філія ПСК з Мельниці Він був безперервно секретарем філії „Просвіти" в Мельниці від 1924 по 1930 р., коли він переїхав до Львова.

У Львові він належав до гурту фахових організаторів українського промислово-торговельного життя. Він діяв у Спілці Українських Агрономів, зорганізував на спілку з інж. Е. Поповичем сільсько-господарську торгівлю, заснував фірму торгівлі насінням в спілці з приятелем Осипом Курилком п. н. „Декоро", а опісля фабрику свічок і хемічних перетворів п. н. „Астрон". На прохання Центросоюзу, як фахівець тієї справи, він зорганізував для нього окрему фабрику свічок у Львові.

Ця творча його праця була перервана другою світовою війною і большевицькою окупацією Західньої України. Інж. І. Романюк не мав змоги зі своїм минулим працювати під совєтською владою і тому рішився покинути Львів та перейшов на Захід, а далі до Австрії і звідтам до Баварії, де в Мюнхені працював до 1951 р. в кооперативі „КОС". Звідтіля переселився до Канади 1951, а потім у 1957 р. переїхав до ЗСА, де живе в Сиракюзах, Н. И.

Від молодих літ інж. І. Романюк виявив позитивну і ініціятивну діяльність у всіх національно-суспільних організація: в Академічнім Т-ві „Січ" і в Академічній Громаді, в „Просвіті", „Сільськім Господарі", Спілці Українських Агрономів, Союзі Українських Купців і Промисловців, Центробанку, і як працівник Центросоюзу. Всюди вмів співпрацювати з людьми для загального добра і всюди виявляв жертвенність праці і гроша. За це був у кожній організації люблений і шанований.

Як активний борець за суверенну соборну державність у великій визвольній війні в 1918-1920 рр., так і як суспільно-національний діяч після тієї збройної війни, а також як невтомний працівник у сконсолідованім самостійницькім таборі в Канаді в рямках КУК, а в ЗСА в рямках УККА, він глибоко відчув потребу наукової літератури з ділянки історії відновленої української державности. Звідсілля походить його рішення княжим даром уфундувати підтримку нашої історичної науки для виховання нового нашого покоління і для інформації неукраїнських чинників про правду про Україну.

Крім фундації в сумі 15.000 дол. в рямках НТШ і запису чистої спадщини на цю ціль, він ще жертвував багато на інші проєкти. Згадати б лише важливіші: дар збірки українських книг для університетської бібліотеки в Сиракюзах вартости понад 4.000 дол.; на видання одного тому праці д-ра М. Стахова з історії України в добі Директорії — 1.112 дол. на видання Шевченківського збірника НТШ — 650 долярів, на пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні — 500 дол.; а на різні інші наукові і культурні проєкти жертвував від 100 дол. і вище ще пару тисяч. Крім цього він підтримував певні проєкти працею для збірок серед громади, наприклад, на видання „Львів" у виданні НТШ він у Вінніпезі зібрав був понад 2.000 дол.

На 85-ому році життя Івана Романюка можна сміливо сказати про нього: у своїм дорослім віці він не залишив ні одного дня без творчої праці для добра своєї нації і одного цента не втратив на марні справи, а тільки для підтримки національно-корисних завдань.

ЛІБЕРІЯ МАЄ найбільше у світі зарестрованих торговельних кораблів, загальної містоти на 29.215.000 тонн. На другому місці стоїть тепер Японія із тоннажем 23.987.000, а Британія впала на третє місце із тоннажем 23.844.000. Четверте місце займає Норвегія, п'яте ЗСА, а шосте СССР. Вся торговельна фльота у світі має 211,961.000 тонн містоти.

ВІЧНОМОЛОДА „НАТАЛКА ПОЛТАВКА" НА СЦЕНІ В НЮ ЙОРКУ

Хоч проминуло вже 150 літ, як основоположник української новітньої літератури Іван Котляревський написав і поставив комічну оперету „Наталка Полтавка", вона й досі належить до „залізного репертуару" всіх українських театрів по цілому світі. Поруч „Запорожця" та „Гриця" —вона належить до найбільш улюблених наших п'єс. Не було українського театру чи аматорського гуртка, щоб не ставив невмирущої „Наталки".

Авторові цих стрічок довелося вперше побачити „Натанку" в рідному Тернополі 1917 р. в українському театрі М. Бенцаля, і від тоді він не опустив ніодної оказії, щоб намилуватися подихом українського села. В червні 1919 р., у другі роковини 1-го Універсалу УЦРади, в Кам'янці Подільськім відбулася святкова вистава „Наталки". В головних ролях виступали корифеї, як М. Садовський і ін. Промовляв до нашого вояцтва головний державний інспектор Армії УНР, полк. В. Кедровський. Другий промовець підкреслив, що Наталка — це уосіблення України, а Возний — Московщини. Так як Наталка відкинула Возного, так Україна відкидає Московщину.

Бачив „Наталку" на сільських сценах, по малих містах, у Львові, а під час другої світової війни — на великій сцені львівського оперного театру, останній раз — під час ювілею І. Рубчака. Потім у таборових театрах у Німеччині, пізніше в Австралії, Канаді й Америці. Уроджений в Америці учитель І. Суховер переклав „Наталку" на англійську мову та поставив її силами молодих американських студенток і студентів Сієна коледжу біля Олбані, Н.И., і то з великим успіхом.

На підставі спостережень впродовж понад 50 літ і багатьох вистав, виконаних різними нашими театрами — можна ствердити, що „Наталка" незвичайно подобається нашій публіці, але також і чужинцям: німцям, австралійцям і американцям, що були вражені незвичайною для них „екзотичністю" і простотою оперети.

В чому ж секрет такого небувалого поводження?

І. Котляревський, як добрий спостерігач життя українського села, підхопив дуже влучно деякі сільські проблеми, та показав їх на сцені з такою простотою, теплотою, любов'ю, зі щирим гумором і навіть самокритикою, що годі опертися чарові картин життя давньої України. Природна доброта українського села бере верх над приманами багатства. Постаті з „Наталки" — це живі типи нашого давнього села, що немов оживають у сучасній дійсності. Виборний і Возний нагадують сучасних „апаратчиків"-шкуродерів, що не перевелися й досі. Слова Возного про забріханий і підкупний режим актуальні й досі.

Тому добре зробив Український Оперний Ансамбль у Ню Йорку під керівництвом Лева Рейнаровича, що для відзначення 200-річчя з дня народження І. Котляревського поставив безсмертну „Наталку Полтавку" в першорядній обсаді.

Неперевершеним, просто клясичним Возним Тетерваковським був сам поставщик оперети, кол. артист Харківського театру Т. Федорович, що вже 50 літ служить українській сцені. Кожний його жест, кожне слово були глибоко обдумані та подані в найкращій формі, згідно з традиціями корифеїв нашого театру. Видно було досвідчену руку Ювілята в цілій постанові, що від першого до останнього слова була великим святом українського театру і його тріюмфом з нагоди подвійного ювілею: І. Котляревського та Т. Федоровича. Декорації Т. Федоровича можна зачислити до найкращих, що їх доводилося бачити на українських сценах.

Ролю вдови Терпелихи, що її завжди грали найкращі наші артистки-корифейки, виконала з незвичайною материнською теплотою, з журбою за долю єдиної доні Ганна Шерей, кол. оперна артистка київської та львівської опер.

Ідеальну Наталку вичарувала Марта Кокольська, співачки Міської опери в Ню Йорку, що своїм чудовим співом і бездоганною грою захопила публіку. Це був великий тріюмф нашої провідньої оперової співачки, що здобула собі заслужену славу високомистецьким виконанням титулової ролі в новій опері А. Рудницького „Анна Ярославна".

Гідним її партнером був кол. артист Львівської опери, тенор Іван Гош, що в ролі Петра заблистів своїм милозвучним і сильним голосом.

Михайло Яблонський у ролі бурлаки Миколи вніс багато молодечого розмаху, помисловости й гумору, оживляючи цілу акцію своїм оригінальним виконанням тієї вдячної ролі. Яка шкода, що так рідко маємо нагоду бачити на сцені цього молодого й талановитого актора.

Характеристичну ролю виборного Макогоненка, що її виконували такі наші корифеї як М. Садовський, І. Рубчак та інші найкращі наші актори, відіграв як не можна краще Лев Рейнарович, кол. артист Львівської опери. Він знаменито почувався в цій ролі, вжився в неї і дав неперевершений тип сільського війта. Його могутній баритон звучав владно, як пристало на сільського достойника, що „тряс" цілим селом. Але всі його сугестії розбилися об вірну любов Наталки й хитроці Миколи.

Перемогу щирої любови над холодним розрахунком закінчує мішаний хор піснею „Зачинаймо веселитись". Варто підкреслити, що всі сольові виступи, дуети, терцети та вкінці фінал випали направду на належній мистецькій висоті. Гра була концертова, годі признати комусь першість, бо всі були на своєму місці, переживали глибоко свої ролі. Це була не гра, але саме життя, так вірно, безпосередно віддане, з сільською простотою і теплотою.

До загального мистецького успіху причинився маестро О. Стратичук, музичний керівник симфонічної оркестри, піяністка проф. Калина Чічка-Андрієнко, концертмайстер проф. Берник і Б. Босий.

Публіка майже виповнила простору залю Фешен Інститут, тепло сприймала та оплескувала кожну пісню, а при кінці зробила овацію. Варто повторити цю виставу для шкільної молоді, з відповідними поясненями, і там де немає українського театру.

Іван Дурбак

*

З прикрістю треба ствердити, що й досі жадна з наших наукових установ, а також жадне з літературних об'єднань не спромоглися відзначити 200-ліття з дня народження славного письменника-поета Івана Котляревського.

На щастя, не забув цієї дати Нюйоркський Оперовий Ансамбль, який, не зважаючи на технічні та матеріяльні труднощі, відзначив її ювілейною виставою „Натакли Полтавки" 5-го жовтня в залі Фешен Інституту.

Про оперету „Наталка Полтавка" написано багато. Її глибоко національний сюжет і музика й досі хвилюють українські серця, як літніх людей, так і молоді. І на нашій, нюйоркській сцені вона іде не вперше, а проте численна публіка не захотіла позбавити себе приємности ще раз послухати милу серцю оперету. Українська громада радо вітала своїх улюблених артистів, добре знайомих багатьом ще з рідних земель.

У заголовній ролі виступила дзвінкоголоса Марта Кокольська, яка своєю щирою грою не раз примусила декого змахнути з вій непрохану сльозу.

Ганна Шерей в ролі матері була дуже природня, хоч, мабуть, трохи замолода. До її ефектовної зовнішности звернення Возного: „Ветха деньми!" — зовсім не пасує. Проте, з естетичного боку це було зовсім не зле, тим більше, що і голос у Терпелихи-Шерей звучав також свіжо й молодо.

Як завжди, був на місці Лев Рейнарович, який в ролі Виборного — добродушно-хитрого дядька — викликав спалахи сміху в публіки. Літа не позначилися на голосі артиста, і його голос звучить, як і шість років тому, коли ми слухали його в цій ролі.

Заслужений на українській сцені артист Федорович досконало володіє ролею Возного, з якою, очевидно, зжився за час своєї довгої сценічної діяльности. Прозирає з його гри школа наших корифеїв — Садовського, Саксаганського. Роля Возного дуже небезпечна: акторові, особливо молодому, дуже легко вкинутися в шарж. Гра Федоровича далека від шаржування, в його інтерпретації Возний комічний, але, не зважаючи на чудернацьку мову, глядач охоче вірить у те, що такі люди існували в той далекий час.

Добре впорався з невдячною, щодо вияву характеру, ролею, Петра артист Іван Гош.

Молодий Михайло Яблонський сильніший, як актор, ніж як співак. Роля веселого Миколи викликала, як завжди буває при гарній грі, сміх у глядача.

Доречний був вихід хору, який своїм мальовничим виглядом прикрасив сцену — наче хтось кинув на неї оберемок польових квітів, білих, червоних, синіх...

Одною зі слабих сторін вистави була дуже мала оркестра. Конче треба було б посилити її ще кількома музиками. Це, очевидно, розуміли і режисер п. Федорович, і диригент О. Стратичук, але... існують так звані об'єктивні причини, які часто зводять нанівець усі старання людей доброї волі. Це — непомірні вимоги американських музик щодо винагороди, ті самі, що під теперішній час позбавляють нюйорків приємности відвідувати Метрополітен Оперу.

Перед виставою я запитала одного з учасників „Наталки", чи вони не бояться збанкрутувати. І дістала відповідь: „Гадаю, що на витрати якось заробимо, а ми... то вже, як Бог дасть! Але грати ми будемо з радістю!"

Так говорить той, що любить театр, а не бачить в ньому лише джерело заробітку, так говорить справжній актор!

О. С.

Підготовляють з'їзд підгаєчан

Підгаєччина належала колись до найсвідоміших повітів у Галичині. Ще „далеко до 1-ої світової війни просвітянська активність охоплювала майже всі села повіту. Зокрема сокільський рух захоплював молодь, яка згодом заповнювала ряди УСС-ів та УГА. В повоєнних роках швидко організувалися кружки Рідної Школи, Сільського Господаря та сильно розвивалася кооперація. Зростом свідомости населення була затривожена передвоєнна Польща. Злої пам'яті пацифікація у 1930 році мала за ціль знищити цей динамічний просвітянський рух. Тоді Підгаєччина потерпіла більше як інші повіти, від сваволі карних експедицій поліції та війська.

Пацифікація, що не лише не зламала динамічного росту свідомости, але навпаки, збудила сильну реакцію населення. Побіч посиленого просвітянського, рідношкільного та кооперативного руху зростали після УВО, кадри ОУН до такого розміру, що самі поляки говорили: „в дзєнь Польська — в ноци Україна". Жахливий терор перебула Підгаєччина в роках совєтського „визволення". Дослівно не було родини, щоб когось дорогого не втратила в 1939 - 41 рр. В роках другої світової війни Підгаєччина була відома з сильної революційної діяльности ОУН та дій УПА.

„Великий вихід" у 1944 році охопив немало свідомішого населення. Кілька тисяч підгаєчан, поселені тепер у ЗСА та в Канаді. Підгаєчани включилися в різні ділянки суспільно-громадського, а також політичного життя поза межами рідного краю. Багато з них занимають провідні позиції в різних установах.

Від років підгаєчани задумують зібрати матеріяли, що їх так багато є серед них, і видати „Збірник Підгаєччини". Виринула думка зорганізувати загальний з'їзд підгаєчан ЗСА і Канади, оформити на ньому комітет, що мав би занятися виданням альманаха. В деяких місцевостях вже створено місцеві комітети, в інших вони у стадії організації.

У неділю, 2-го листопада, зорганізовано в Дітройті Ініціятивний Комітет Підгаєчан Дітройту й околиць, в склад якого увійшли: інж. Василь Колодчин — голова, Василь Папіж — містоголова і орг. реф., д-р Зіновій Стельмах — прот. секретар, Мирон Воронович — касир, Григорій Королишин — господ. реф., Ярослав Сена і Дмитро Сулима — зв'язкові, Володимир Літинський і Олекса Тяжкий — зв'язкові на Канаду. Комітет поклав собі за завдання не лише підготувати зустріч підгаєчан Мишиґену та південного Онтеріо, що незабаром має відбутися, але також піднявся координувати працю місцевих комітетів у напрямі загального з'їзду, до часу поки буде оформлений підготовчий комітет, в склад якого повинні ввійти представники всіх місцевих комітетів. Видано заклики до підгаєчан у різних місцевостях ЗСА і Канади, щоб вислали своїх представників — зв'язкових на окрему нараду з метою оформити підготовчий комітет з'їзду підгаєчан. Є надії, що з'їзд відбудеться наприкінці літа 1970 року.

Ініціятивному комітетові недостає адрес підгаєчан у деяких місцевостях. Тому заінтересовані повинні негайно звернутися по інформації до Ініціятивного Комітету в Дітройті на адресу:

Wasyl Papiz, 7409 Greenview, Detroit, Mich. 48228.

Від швидкого відгуку земляків залежатиме швидше завершення розпочатого діла.

В. П.

Нова українська професійна сила

Марія Анна Федів

Марія Анна Федів, донька Івана та Марії, які прикладно подбали про виховання та освіту доні. Марія Анна Федів закінчила середню школу і коледж зі ступнем бакалавра педагогіки в Лонґайленському Університеті, де вона була на „Дінс Ліст". З новим шкільним роком вона почала працювати як вчителька середньої школи в Покінсі, Н. И. Марія Анна Федів, як і вся її рідня, є членами 6-го Відділу УНСоюзу в Гейстінґс - он-Гадсон.

Голос мирян Клівленду після Синоду

Клівленд, Огайо. — 12-го жовтня ц. р. відбулося тут у головній залі Українсько-Американського Осередку Громадське Віче Мирян, що його влашнував місцевий Комітет Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви. Головними промовцями були проф. Богдан Попель з Чикаго, і професор д-р Петро Біланюк з Торонта, які зложили обширні огляди торжественних днів посвячення Собору св. Софії у Римі та доповідали про Архиєпископський Синод Помісної Української Католицької Церкви в днях 29-го вересня до 4-го жовтня 1969 року. Їхні спостереження й підсумки та голоси дискутантів знайшли чітке віддзеркалення у схвалених Постановах Мирян. У вічі взяло участь 256-ох мирян. Вічем проводила президія у складі: о. Євген Боднар, д-р Зенон Винницький — голова (член Асоціяції Української Католицької Преси й кол. ген. секретар ФТУСК „Обнова"), Борис Тарнавський і Семен Кріслатий — члени.

Н.Н.

Закінчено ювілейний рік УВАН

Вінніпеґ. — В роках 1967-1969 Президія УВАН у Канаді виконувала функції світової Президії УВАН. В зв'язку з „золотим ювілеєм" Академії Наук 1918-1968 проголошено рік від листопада 1968 до листопада 1969 ювілейнем роком Академії Наук. Його започатковано в 1968-ому році відкриттям нового приміщення УВАН у Домі Науки в Вінніпезі, а закінчено ювілейною сесією УВАН у цьому домі в неділю дня 9 листопада, 1969 р. Святкову доповідь про „Візію Української Держави з 1914 р. Митрополита А. Шептицького" виголосив д-р Т. Михайлівський. Професор Яр. Рудницький доповів про стан УВАН у Канаді й у Вільному Світі в ювілейному році 1968-1969. З нагоди цієї сесії наділено почесними грамотами УВАН за громадську й культурну працю д-ра Т. Михайлівського й панство І. І. Зельських. Панство Стахови передали з нагоди ювілею УВАН портрет Т. Шевченка і Ів. Франка. Крім цього передано офіційно Музеєві УВАН землю з України, що її привіз до Канади посадник міста Вінніпеґу Степан Дзюба. Виповнена вщерть заля УВАН свідчила про зацікавлення громади справами української науки, а зокрема Української Вільної Академії Наук.

XI Літературний Конкурс СФУЖО

З ініціятиви і фундації радної м. Дітройту Марусі Бек створено при СФУЖО літературну нагороду. У виконанні тієї постанови проголошуємо оцим XI-ий Літературний Конкурс СФУЖО. Предметом Літературного Конкурсу є новеля, себто невеликий розповідний твір про якусь незвичайну життєву подію з несподіваним закінченням.

На нагороду призначено по 100 дол. за два рівнорядні твори.

Учасники Конкурсу можуть бути жінки - письменниці або всі, що хотіли б ними бути.

На бажання фундаторки обидві рівнорядні нагороди, по 100 дол. кожна, будуть призначені — одна для учасниць Конкурсу нижче 35 літ віку, а друга для учасниць вище того віку.

Реченець Конкурсу — 31-го березня 1970 р.

Надіслані твори розгляне Мистецьке Жюрі в складі: Оксана Ґенґало, Мирослава Знаєнко і Микола Понеділок.

Конкурсові твори слід надсилати в трьох примірниках під псевдонімом, подаючи справжнє прізвище авторки в запечатаній коверті на адресу Централі СФУЖО, з дописокою „Для Комітету Літературної Нагороди" та зазначенням „до 35 літ віку", або „вище 35 літ віку".

Адреса: WFUWO, 4936 N. 13th Street, Philadelphia, Pa. 19141.

В обороні людських прав України

З України наспівають усе тривожніші вістки й документи, що режим і терор КГБ не змінились та що за Брежнєва й Косиґіна акти народовбивства, арештів, судових процесів, депортацій на Сибір, безоглядної експлуатації природних дібр і людської сили, як також послідовне нищення всіх ознак національної культури України, проходять під сучасну пору з неменшою напругою, ніж за часів Леніна, Сталіна і Хрущова. Рівночасно комуно - московські чинники в ОН стараються прищепити вільному світові ідею святкування в 1970-му році 100-річчя уродин т. зв. „гуманіста" Леніна, — того найпершого і найбільшого ката народів сучасної московської імперії, що наказав комуно - московським військам зробити інвазію на вільну Українську Державу й насильно інкорпорувати до складу СССР, та котрий дав ЧЕКА вільну руку стріляти українських людей без суду.

У зв'язку з сучасною ситуацією в Україні і плянованим святкуванням „гуманізму" Леніна — Об'єднання Жінок ОЧСУ виготовило окрему петицію до Амер. Амбасади при ОН, де у висновках просить про поставлення справи цілковитого заперечення основних людських прав українського народу окупаційно - колонізаторським режимом комуно-Москви на генеральне обговорення і полагодження Асамблеї ОН.

Петиція, враз із 5-ти тисячами підписів і документацією була передана на руки амер. амбасадора при ОН Сеймора М. Фінґера семичленною делеґацією ОЖ ОЧСУ під проводом голови Головної Управи Уляни Целевич, 7 листопада 1969 р., о год. 10-ій ранку на окремій авдієнції.

Авдієнція тривала цілу годину.

Н. Н.

В НЮ БРОНСВІКУ, Н. ДЖ., ВШАНОВАНО ПРОВІДНИКА СТЕПАНА БАНДЕРУ

В десяту річницю трагічної смерти провідника ОУН, сл. п. Степана Бандери, 15-го жовтня в приміщенні парохіяльної домівки в Ню Бронсвіку, 33-ий Відділ ООЧСУ відбув жалібні сходини-апель, присвячені життю й діяльності Провідника. Глибоко змістовну доповідь, уложену другом Тарнавським, зібрані вислухали з увагою. Піснею „Не пора, не пора . . ." закінчено сходини.

В неділю 19 жовтня, в українських церквах Ню Бронсвіку, Мейвіллу, Савт Бавнд Бруку, після Богослужень, відправлено панахиди за душу покійного при великій кількості парохіян згаданих церков.

Я. Гас

У Києві, як і в Чикаґо...

Київ. — Карний розшук у Дніпропетровському районі Києва взявся за розшуки „ведмежатників", як пояснила „Молодь України" з 13 листопада злодіїв, які спеціялізуються на пограбуванні сейфів". Розшуки очолювали міліціонери В. Віноградов та І. Гоголєв. На вулиці Мілютенка „ведмежатники" не встигли пограбувати сейфа, захопили тільки якісь капці. На вулиці Красноткацькій „вони просвердлили дреллю два отвори на дверцятах, відімкнули замок і витягли гроші". Злодіїв О. Гендріксона, Надію Кульчицьку та, можливо, й інших „ведмежатників" видали випадково захоплені капці, що були на ногах О. Кульчицької, коли її відвідала на квартирі міліція. „Незабаром винні стануть перед судом", закінчує київська газета своє повідомлення чикаґівського типу.

Свято княгині Ольги

Неділя 5-го жовтня була присвячена Київській княгині Ользі, яка увійшла в історію, як перша володарка-християнка на Русі, — і як володарка, що мудро керувала могутньою Київською державою. Свято княгині Ольги влаштували Відділи Об'єднання Жінок ОЧСУ та Сестрицтво при Українській Католицькій Церкві св. Арх. Михаїла. Участь взяли священики та численні громадяни.

Свято відкрила голова Відділу Об'єднання жінок ОЧСУ п. Марія Нестерук. Гартфордський хор під керівництвом п. інж. О. Пришляка проспівав „Отче Наш". Гарно опрацьовану змістовну доповідь виголосила п. К. Тесля. Слово про княгиню Ольгу англійською мовою мала п. М. Селеман. Далі слідувала мелодеклямація „Отче Наш" на слова В. Янева у виконанні п. О. Куцман. Музичний супровід: скрипка — проф. Марків, піяно — п. Д. Інґрам. Після цього п. проф. Марків у супроводі піяно (п. Д. Інґрам) виконав на скрипці „Леґенду" М. Гайворонського. Справжньою атракцією свята була мала таланована декляматорка Світляна Волошко, яка продеклямувала „Терновий вінок" О. Олеся. Приятель українців тенор п. Е. Гудсон виконав „Аве Марія" Гуно. Живий образ та молитву до св. княгині Ольги гарно влаштували під керівництвом п. К. Теслі: У. Вінярська, Ю. Нестерук, М. Коваль, Н. Куртяк.

На закінчення програми виступив хор, який виконав „Хорал" Гайворонського та „Пісню-думу", що справді була гідним вінцем на це свято.

Співом „Боже, вислухай раму. За мистецьке оформлення сцени вишивками подбала п. Кравець. Образ княгині Ольги намалювала Оксана Химчак.

О. Лубська

МАЕСТРО ІВАН ЗАДОРОЖНИЙ ПЛЯНУЄ

Іван Задорожний

Наша громада в Америці відчула боляче перед майже трьома роками втрату невтомного працівника на музично-культурному полі, маестра Івана Задорожного. Спонтанні відрухи співчуття та готовість йому допомогти були виявом тої свідомости, що з наших рядів тяжкою недугою паралічу був виеліминований один із найкращих наших керівників хорового мистецтва. Гадаємо, що численним симпатикам нашої музичної культури буде цікаво почути про стан здоров'я проф. Івана Задорожного, про його можливості повернення до активної участи в нашому музичному житті та про його пляни в тому напрямі.

Маючи змогу особисто відвідувати маестра Задорожного та з ним говорити, хотів би я поділитись деякими найновішими даними про стан його здоров'я та можливості дальшої праці. Через параліж ніг та частинно лівої руки проф. Задорожний не є в силі так зактивізуватись, як він хотів би. Все таки при Божій помочі він силою волі робить постійно поступ. Вправи рукою уможливлюють йому краще нею володіти. Покищо стан урухомлення ніг, залишається під знаком питання. Все таки проф. Задорожний може порушуватись в рухомому кріслі, та якийсь час може сидіти за писальною машинкою. На днях він почав лекції церковного співу зі студентами Коледжу св. Василія в Стемфорді. Студенти приходять до його помешкання на лекції. Все це дає надію на краще. Проф. Задорожний в розмові зі мною виявив деякі пляни відносно дальшої праці, щоб його не тільки зберегти серед чужого довкілля, але теж понести в чужий музичний світ і тим самим понести добре українське ім'я в довкілля серед якого живемо.

В цьому напрямі проф. Задорожний має широкі видавничі пляни в ділянці музичної літератури та награння музичних творів на платинках в доброму мистецькому виконанні. Це велике і вдячне поле до праці. Дай Бог, щоб його здоров'я кріпшало, і щоб він міг здійснити всі свої шляхетні задуми і пляни та сповнити хоч частинно довг вдячности супроти української спільноти, яка так сердечно відгукнулась була на першу вістку про його тяжку недугу. Ми не багато маємо знавців музичного мистецтва такої кляси, як проф. Задорожний, і тому надія на його активізацію викличе напевно сердечну радість серед нашої спільноти.

Василь Ленцик

10-РІЧЧЯ СМЕРТИ СЛ. П. ОЛЬГИ ПЕТЛЮРИ

Сл. п. Ольга Петлюра

Париж. — Дня 23 листопада проминe рівно 10 років від часу смерти дружини Головного Отамана Симона Петлюри — сл. п. Ольги Опанасівни Петлюри. Народжена в 1885 р. в Прилуках на Полтавщині, Ольга Петлюра познайомилася із своїм майбутнім чоловіком у Росії в 1808 р. і того ж року вони побралися. Живучи в Москві, де Ольга Петлюра студіювала в університеті, вони активно працювали в Українській Громаді. В Москві народилася їхня єдина дочка Леся, яка померла в 1941 р. у Франції від туберкульози. Ольга Опанасівна активно допомагала чоловікові в час, коли він редагував журнал „Украінская Жізнь", та потім переживала спільно з ним часи тріюмфу українських Визвольних Змагань, і часи важкої недолі. Після початку походу Армії УНР на визволення України з-під московсько-большевицької окупації в 1920 р. пані Отаманова з дочкою коротко перебувала у Варшаві, а потім Головний Отаман С. Петлюра поручив перевезти його родину до Праги і звідти до Парижу, куди й він прибув після невдачі Другого Зимового Походу. Після втрати чоловіка з 1926 р., коли сл. п. Симона Петлюру було вбито большевицьким агентом в Парижі, та смерти дочки Лесі — сл. п. Ольга Петлюра виявила особливо великий гарт духа, як дружина, мати і українська громадянка. Як писав орган вояцької думки журнал „Дороговказ" з вересня 1969 р., „маючи винятково чуле серце, співчутливо ставилася і до людського горя, якого не бракувало в її оточенні на шляхах скитальщини. Відійшла у вічність як загально визнана Велика Страдниця української землі". У 10-ту річницю смерти сл. п. Ольги Петлюри відбудуться поминальні Богослуження.

ПІЯНІСТ Л. ГОРНИЦЬКИЙ ЗААНГАЖОВАНИЙ УЧИТИ В БРУКЛИНСЬКОМУ ЦЕНТРІ

Нюарк. — Керівництво департаменту музики Коледжу ім. Коннелі при Бруклинському Центрі Лонґайлендського Університету заанґажувало відомого українського піяніста проф. Любомира Горницького для ведення лекцій музики в цьому центрі, зокрема для продовжування музичного вишколу Богдана Сохана, одного із дуже здібних студентів Бруклинського Центру. Навчатиме проф. Л. Горницький в цьому департаменті до 5-го січня 1970 р. Одержав він це призначення не тільки з огляду на свої професійні досягнення в музичній кар'єрі, але також з уваги на стосовану ним техніку навчання гри на фортепіяні.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в середу, 19-го листопада 1969 року на 85-му році життя відійшла у Вічність наша МАТИ і БАБУНЯ

бл. п. ЄЛИСАВЕТА ЗАГАЙКЕВИЧ

ПАНАХИДА відправиться в п'ятницю, 21-го листопада ц. р. о год. 8:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 801 Springfield Avenue, Irvington, N.J.

ПОХОРОН в суботу, дня 22-го листопада 1969 року о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення, а о год. 9:30 з церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., звідки Тлінні Останки будуть перевезені на Український Цвинтар св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:

РОМАН і НАТАЛІЯ ЗАГАЙКЕВИЧ — син і невістка

ДАРІЯ і РОМАН ГЕНИК-БЕРЕЗОВСЬКИЙ — донька і зять

ІГОР з дружиною НАДІЄЮ, ОЛЕГ, СТЕПАН, АНДРІЙ — внуки

АДРІЯННА — правнучка

В ДВАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Дорогого МУЖА, БАТЬКА і ДІДУНЯ

бл. п. інсп. ДМИТРА КВАСНИЦІ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

в суботу, 22-го листопада 1969 р.

о год. 9-ій ранку

в українській католицькій церкві св. ап. ПЕТРА і ПАВЛА в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Дружина ОЛЬГА КВАСНИЦЯ

Доні з родинами

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ в ЗСА повідомляє Українське Громадянство, що

в неділю, 23-го листопада 1969 р.

в КАТЕДРІ УПЦ СВ. ВОЛОДИМИРА при 160 Вест 82-ій вулиці в Ню Йорку після Служби Божої

буде відслужена

УРОЧИСТА ПАНАХИДА

ЗА СПОКІЙ ДУШІ СВ. П. ДРУЖИНИ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА

ОЛЬГИ ПЕТЛЮРИ

в 10-ту РІЧНИЦЮ ЇЇ СМЕРТИ

ПРЕЗИДІЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ

В ТРЕТЮ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого МУЖА, БАТЬКА і ДІДУНЯ

сл. п. Сотника ЮРІЯ ЛУКАЩУКА

буде відправлена

в неділю, 23-го листопада 1969 р.

о год. 10-ій ранку

СЛУЖБА БОЖА

в УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ в КЛИФТОНІ, Н. Дж. при Вашингтон вул.

ДРУЖИНА, ДІТИ і ВНУКИ

В ДРУГУ СУМНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ

бл. п. Д-ра ГРИГОРІЯ ГОДІВА

відправиться

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА

в понеділок, 1-го грудня 1969 року

о 8-ій год. рано

в Церкві НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ в ДІТРОЙТІ, Міш.

про що повідомляємо і запрошуємо Рідню, Друзів, Приятелів і Знайомих.

Дружина — СТЕФАНІЯ з Дітьми і Внуками

Замість квітів на могилу св. п. д-ра ВОЛОДИМИРА БІЛОЗОРА сотника-лікаря УСС і УГА та кол. лікаря в Коломиї, складаю 25.00 долярів через Відділ ОБВУА — Ню Йорк, на Дар Українському Інвалідові.

Достойній Родині Покійного передаю вислови щирого співчуття.

Іван МИКИТЮК з Балинець

Замість квітів на могилу сл. п. д-ра ВОЛОДИМИРА ІВАНА БІЛОЗОРА сотника-лікаря УСС і УГА п. БОГДАН БЕМКО з Кренфорд, Н. Дж. зложив на Дар Українському Воєнному Інвалідові суму 10.00 долярів.

Щиро дякуємо. Управа ОБВУА — Відділ Ню Йорк

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого Вуйка бл. п. д-ра ВОЛОДИМИРА БІЛОЗОРА сотника-лікаря УСС і УГА зложили на Дар Українському Воєнному Інвалідові:

Ірина і Роман ЯРОШ	10.00 дол.
Ірина і Іван ДОМБЧЕВСЬКІ	5.00 дол.
Мирослав АБРИСОВСЬКИЙ	5.00 дол.

Філядельфія, Па.

Замість квітів на свіжу могилу св. п. д-ра ІВАНА ЯНЧИШИНА на Дар Українському Воєнному Інвалідові складають 10.00 долярів

Іванна і Ярослав ГРИНЕВИЧІ в Чикаго

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. МИКОЛИ ВИННИЧЕНКА на Дар Українському Воєнному Інвалідові складають 10.00 долярів

Іванна і Ярослав ГРИНЕВИЧІ в Чикаго

СТАНИСЛАВІВЦІ ДОСЯГАЮТЬ МЕТИ

В гостинному домі своєї відданої скарбнички Осипи Грабовенської, в Філядельфії, Центральний Комітет Станиславівщини відбув у суботу, 18-го жовтня ц. р. двоє важливих, з уваги на винесені рішення, сходин. Участь у сходинах взяли: Богдан Катамай — голова Ц. К. Станіславівщини, д-р Лев Голінатий — заступник голови, Лідія Гладка — секретарка, Осипа Грабовенська — скарбничка, Осип Гайський — прес. референт, та Оксана Луцька й проф. Микола Остап'як — члени Фінансової Комісії Ц. К. Станіславівщини.

Звіти голови й його заступника, як теж відчитані протоколи відбутих раніше трьох засідань Ц. К., виявили, що майже всю увагу, енергію й час від Другого З'їзду й дотепер присвячено було пошукуванням кандидата відповідального редактора книги - альманаха „Станиславів і Станиславівщина" — та всім, зв'язаним із друком і появою цієї книги, справам. Такого кандидата знайдено в особі ред. Богдана Кравцева, який за короткий час свого діяння вспів уже прочитати, посортувати й поталогувати всі прислані дотепер матеріяли, предложити членам Редакційної Колеґії пляни на підставі наявних матеріялів, та нав'язати листовний контакт із авторами ще неприсланих статтей.

Ці технічно - організаційні клопотання Управи спричинили зупинку в належному інформуванні наших землячок і земляків, головно ж, у виданні нашої родинної газетки - бюлетеня „Голос Станиславівщини". Післяз'їздове число (6) цієї газетки появиться в грудні ц. р. Проситься всіх землячок і земляків по кінець листопада подати нашій секретарці свою найновішу адресу, з зоною і „зип-кодом", якщо вони від Другого З'їзду змінили мешкання. В цьому числі „Голосу Станиславівщини", крім обширного інформаційного матеріялу, буде поданий докладний поіменний список вплачених і декларованих пожертв на видання книги - альманаха та „Голосу Станіславівщини", з прилогою декларації для тих, які дотепер своїх пожертв ще не зложили, чи бажали б дотеперішні підвищити.

Після фінансового звіту касирка О. Грабовенська рішено звернутися до землячок і земляків з проханням, щоб ласкаво прискорити висилку своїх передплат в сумі 25 дол. на Альманах, деклярованих пожертв та датків на видання „Голосу Станиславівщини". Всі грошові перекази та фінансову кореспонденцію проситься слати тільки на адресу п-ні О. Грабовенської.

Після вранішнього „внутрішнього" засідання відбулося друге, присвячене виключно справам альманаха. Присутній ред. Богдан Кравців докладно інформував про стан наявних матеріялів, про потребу якнайшвидшого здобуття ще потрібних статтей, та про час тривання друку. Прискореним темпом працюючи, альманах можна видати в часі між вчасною осінню 1970-го і вчасною весною 1971-го року. Для того всі матеріяли мусять бути здані Редакційній Колеґії до 15-го лютого 1970 року. З цією самою метою прискорення, Центральний Комітет заанґажував ред. Богдана Кравцева не тільки на відповідального редактора, але теж на технічного редактора книги-альманаха, що з практичних причин друкуватиметься „на місці", в Америці.

З увагою на інформацію — знецінення доляра, альманах коштуватиме більше, ніж раніш раховано. Треба ще добрих шість тисяч долярів, щоб видати книгу на 800 сторінок. Але треба теж вірити, що революційно високі датки, зокрема в час Другого З'їзду, „зроблять школу" і для інших землячок і земляків. Віримо, що на нову адресу дир. Осипа Левицького фінішовим темпом напливуть давно - очікувані описи місцевостей (без яких описів не було б у книзі згадки про ті місцевості) і світлини, а на адресу скарбнички—княжі пожертви готівкою і деклараціями на видання книги і нашої газетки. На заключному З'їзді, на якому учасникам буде вручена книга - альманах, ми собі самим, місту і світові, друзям і ворогам докажемо, що ми зуміли на сторожі своєї вужчої батьківщини поставити слово нашої правди.

О. Гайський, прес реф.

Матеріяли до альманаха просимо слати на адресу:

Dyr. Osyp Lewyckyj, 4424 Hermitage St., Chicago, Ill. 60640.

Адреса скарбнички:

Mrs. Osypa Hrabowenska, 5018 North 11th St., Philadelphia, Pa. 19141.

Адреса секретарки:

Mrs. Lidia Hladka, 148 College Place, South Orange, N.J. 07079.

ЦУКРОХЕМІЯ

(Продовження зі стор. 2-ої)

цукру в крові, що допливає до мозку. Як тільки за рахунок спалення кількість цукру понижується, мозок подає сиґнал, що треба знову їсти. Тому цукор задовольняє голод швидше, ніж щось інше, і люди, які не вживають його, автоматично переїдають більше, ніж треба, інших речей.

Мали рацію мами в старі часи, коли кричали на дітей: „не їж цукерок перед обідом, бо не будеш нічого іншого їсти".

Одна чайна ложка цукру має 18 кальорій. Отже, цукор становить лише 3-5% загально споживаної кількости їжі. Щоправда, кажуть, є люди, які можуть випивати по двадцять горняток кави на день, наладовуючи кожне горнятко цукром, але я ніколи не зустрічав таких людей.

Уникання цукру в цілях схуднення — справа цілком психологічна: людина в такий спосіб постійно пригадує собі, що щось робить, щоб розв'язати проблему своєї ваги. Крім того, як я вже казав, люди, що не вживають цукру, автоматично споживають більше, ніж треба, іншої їжі. Дехто навіть не має сили характеру, щоб позбавити себе солодкого. У ЗСА щороку продається більше як на 18 мільйонів долярів сахарини та натрій цикламату. Сахарина настільки солодка, що може бути зуживана лише в малих кількостях і тому можливість затруєння нею невелика.

Зовсім інакше стоїть справа з натрій цикламатом. Вважається, що цикломати не змінюються в людському організмі. Але це не так. Першим продуктом розкладу натрій цикламату є циклогексіл - амін. Доведено, що він проникає в клітини і викликає зміну хромозом. А хромозоми, як відомо, зумовлюють спадкоємність. Це порушення може викликати дефекти в наступному поколінні. Отже, повторюється історія талодоміду.

Нещодавно Уряд Харчів і Медикаментів доручив Крайовій Академії Наук докладно дослідити токсичність цикламату. Інкубуючи яйця від курей, що діставали цикламат, дослідники завважили, що 15% курчат вилуплювалися недорозвиненими, з різними дефектами. Зміну хромозом доведено також на мишах, свинях та мавпах. Каліфорнійський університет розпочав широку програму дослідження історії всіх ненормальних народжень в ЗСА. Виявлено також, що натрій цикламат викликає у щурів рак сечевого міхура.

8 грудня 1968 р. Уряд Харчів і Медикаментів зняв цикламат зі списку безпечних препаратів, а 22-го жовтня 1969 року цілком заборонив вживання цикламатів. Напої, що містять ці хемікалії, мають бути усунені з ужитку до 1-го січня 1970 року.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 14-го ГРУДНЯ 1969 р.

АНСОНІЯ, Конн. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ — 67 Відд. о год. 2-ій по пол. в Лібертi гол. Проситься членство прибути. — Управа.

Здобутки Ювілейної кампанії УНСоюзу перейшли 4,000 членів

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ням у його ряди і забезпеченням у ньому всіх членів своїх родин на можливо найвищі суми.

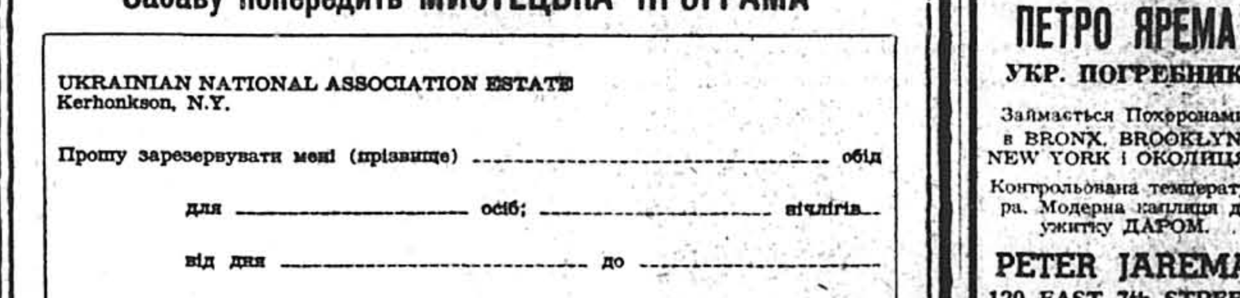
Проходить ця ювілейна акція силами всіх активних союзових діячів, як головних урядовців, так численних відділових урядовців, зокрема традиційної опори союзового росту — відділових секретарів. Чимраз більшу ролю в збільшуванні союзового членства відіграють фахові знавці життьового забезпечення, обласні та постійні організатори, які вміють получити своє знання з запалом громадських діячів-піонерів, які заклали 75 років тому УНСоюз. Роблять помилку ці громадяни, які не мають забезпечення, або мають його тільки на номінальну суму, які не користають з цієї фахової і доброзичливої поради союзових забезпеченевих фахівців. Збільшене темпо організаційної праці в УНСоюзу повинно заохотити всіх таких наших громадян, не відкладати на пізніше преважної справи життьового забезпечення, але негайно, ще перед закінченням цього року, поладнати своє забезпечення й ввійти в новий рік з повною безпекою на майбутнє та зі свідомістю, що вони зробили все можливе, щоб у непередбаченому нещасті залишити своїх рідних у можливо найкращому фінансовому положенні. До того не слід забувати, що чим більша громада, тим більша її сила та можливості. Стотисячний УНС зможе краще обслуговувати своїх членів в ділянці забезпечення та допомоги в недузі і успішніше піддержувати наше загальне громадське життя на всіх ділянках його активности.

Реформа в'язничної системи зменшить число злочинів — твердить урядова комісія

Вашингтон. — Конґрес ще в 1965-му році схвалив був створити окрему комісію, яка досліджувала б в'язничну систему цієї країни та здала звіт зі своєї праці Президентові й Конґресові. Ця комісія здала тепер звіт зі своєї трирічної праці, в якому стверджує, що число злочинів у ЗСА так довго не зменшиться, поки не буде здійснена основна реформа в'язниць та в'язничного персоналу. В цьому звіті твердиться, що тюрми вироцують більше число злочинів, як американські вулиці. Цю комісію очолював Джеймс В. Беннетт, емеритований директор Федерального Бюра в справах в'язниць.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ТАРЗАН, ч. 6281. Раптом появився сотник Дикий Кіт

Не вбивай їх, Ґано! Плем'я позбудеться стиду за них, коли ти скажеш судити їх — за культурним законом!

Хай у правосильному суді в Мамбузі відбудеться суд над ними і присуд!

Сотнику Дикий Коте? Що ти тут робиш? Не стріляйте!

Тарзане! Ми думали, що ці дикуни вбили тебе також!